

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 40 K na leto.
Posamezna številka stane 2 K.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 600 K, na $\frac{1}{4}$ strani 300 K, na $\frac{1}{8}$ strani 150 K, na $\frac{1}{16}$ strani 100 K, na $\frac{1}{32}$ strani 50 K. Vsaka beseda v „Mailh naznanilih“ stane 80 vin, najmanj pa skupaj 30 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz «Kmetovalca» so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. Ljubljana, 30 novembra 1921. Letnik XXXVIII.

Obség: Poskusi z umetnimi gnojili na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob Južni železnici. — Kako se pospeši k'penje vina. — K sanje zelja in repe. — Goriški na in obd. lovanja za turščico. — Rbarstvo v Jugoslaviji. — Glavna skupščina in kongres Glavnega združnega saveza v Ljubljani. — Očena knjig. — Kmetijskošolski vestnik. — Vprašanja in odgovori Kmetijske družbe. — Uradne vesti. — Konjerejec. — Pregled konj reje v letu 1921. — Stalž konj v Sloveniji. — Pregled o premovanju konj „Konjerejskeg“ ods. ka 2^a v letu 1921. — Prehranjeval je žrebet po odstavitvi do konca prvega let. — Ali sme no žrebeta vpregati? — „Salamuri“. — Znaki zdravj. pri konjih. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Inšerati.

Poskusi z umetnimi gnojili na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob Južni železnici.

Umetni kmetovalec naj se pogovarja s svojo zemljo. Stavi ji naj spretno vprašanja, pa dobi odgovor in koristne nasvete. Vprašanja morajo biti jasna, jedrnata. Na čenčarije se zemlja ne ozira. Umetnost pogovora z zemljo je sicer enostavna, vendar pa je točno razumevanje odgovorov odvisno od upoštevanja raznih okoliščin od enakostih vseh drugih činiteljev, razen onega, zaradi katerega se vpraša in splošne točnosti. Motiti znajo pa tudi razne druge okoliščine, n. pri delno poleganja žita, neenakomerno stanje kulturnih rastlin itd. Učinki res niso vedno tako očitni, kakor se mnogokrat slikajo v svrhu reklame. Večinoma jih dokaže šele tehtnica.

Na našem zavodu smo letos delali poleg mnogih drugih tudi še poskuse z umetnimi gnojili. Dobro je znano, katere snovi potrebujejo rastline iz zemlje, ni pa znano, katere in v kakšni meri da ena ali druga zemlja sama od sebe na razpolago. Znano je, da se ravna pridelek po množini razpoložljivih redilnih snovi, posebno po isti, ki je v manjšini. Znano je, da so v hlevskem gnoju vse za rastline potrebne snovi zastopane, vendar ne v istem razmerju, kakor jih potrebuje ena ali druga rastlina. Naše šolsko polje je pa s hlevskim gnojem močno gnojeno. Vsako drugo leto pride na hektar po 500 q hlevskega gnoja. Dognati smo torej hoteli s temi poskusi katera redilnih snovi ali dušika ali fosforove kisline ali kalija je vendar še v manjšini, katero zahteva naša zemlja najbolj za eno ali drugo rastlino za čim večje povišanje pridelka. Dognati smo pa tudi hoteli, kako se obnašajo te snovi

v raznih pomožnih gnojilih, ki so dandanes na razpolago. Opazovali smo pa tudi, kakor že prejšnja leta, postranske učinke trošenja na glavo, to je na že zelene rastline. Poskušali in primerjali smo glede dušika s čilskim solitrom z žveplenokislim amoniakom, z apnovim dušikom, ter z gnojnico glede fosforove kisline s superfosfatom; kostno moko in Tomasovo žlindro.

Glede kalija s 40% kalijevo soljo in gnojnico, Vsa zemljišča, na katerih so se vršili ti poskusi, imajo težko ilovnato zemljo, že od narave bogato kalija. Za poskus so se odmerile ravno po 1 ar velike, in sicer 5 m široke, po 20 m dolge parcele. Učinki na hektaru so torej stokrat tako veliki, kakor na teh parcelah.

Poskus na travniku.

Ruša ni bila tako enakomerna, kakor je bilo želeti. Pokvarjena je bila tudi vsled večletnega enostranskega gnojenja z gnojnico. Razvila so se bolj zelišča nego dobre travniške rastline. Tu je bilo odmerjenih 15 poskusnih parcel, s kolikor mogoče najbolj enakomernimi drugimi razmerami.

Kontrolne, t. j. za poskus negnojene parcele so vrgle na hektar računeno povprečno po 4687 kg suhe krme.

Največji pridelek, in sicer čez 58 kg ali na hektar 5800 kg, sta dali parceli 4 in 5. Prva je bila gnojena na hektar računeno s 75 kg apnovega dušika in 210 kg superfosfata, druga s 300 kg kostne moke in 300 hl gnojnice.

Pridelka napram negnojenem je bilo na hektaru torej več 1138 kg, oziroma 1136 kg sena in otave. Ako računimo vrednost krme za lastno porabo, n. pr. 1 kg sena je 0.41 l mleka á 5 K, torej po 2 K, je ta večji pridelek vre-

den 2276, oziroma 2326 K. Ker je pa tržna cena sena dvakrat tako visoka, je vrednost višjega prirastka dvakrat toliko.

Za kmetovalce je torej gnojenje travnikov zelo dobičkanosno podjetje. Na travnikih, ki niso bili že prejšnjega leta prav gnojena, bi znala pa biti razlika še mnogo večja nego je bila na teh.

Najbolj se je obnesla kostna moka z gnojnico in to menda le zaradi učinka dušika in kalija gnojnice, temveč najbrže tudi, ker so bakteriji gnojnice pospešili razkroj kostne moke. Kostna moka tudi 3 kg z 1.5 kg apnovega dušika na parceli 8, je pomnožila pridelok za 9.63 kg. Kostna moka v manjših množinah (2 kg) s kalijevo soljo (1.75 kg) pa brez dušika na parceli 2 se ni posebno obnesla. To gnojenje je namreč vrglo samo 3 kg suhe krme več na 1 ar veliki parceli, torej 300 kg na hektar.

Vobče je bil učinek dušika v apnovem dušiku ali gnojnici ali žveplenokislem amoniaku v zvezi z fosfati prav dovoljen, medtem ko ni imel dušik čilskega solitra (po 100 kg na hektar) pravega učinka, kar bo najbrže pripisati suši in poznemu trošenju ter pomanjkanju fosforove kisline. Sama gnojnica po 300 hl na hektar (prilčno 30 kg dušika, 100 kg kalija) je vrgla 188 kg sena na hektar.

Gnojenje s kalijevo soljo ni imelo nobenega posebnega uspeha, kar je pripisovati težki zemlji in pa večkratnemu gnojenju z gnojnico v prejšnjih letih. Najbolj so pa učinkovala fosfatna gnojila tako superfosfat pa tudi kostna moka, slednja posebno v večjih množinah po 300 kg na hektar, zlasti v zvezi z dušikom. Tomasova žindra (2 kg) na parceli 3 je pomnožila pridelok za 6.38 kilogramov. Porastle so tam posebno detelje.

Pšenica.

Za poskus je bilo odmerjenih tudi 15 po 1 ar velikih parcel. Na negnojnih kontrolni parceli je znašal pridelok v snopju 85 kg, čistega zrnja pa 19.20 kg.

Največ je vrgla parcela 4, gnojena z 1 kg žveplenokislega amoniaka in 4 kg kostne moke, in sicer 100 kg snopja pa 30 kg zrnja.

Približno enako se je obnesla parcela 2, gnojena z 1 kg žveplenokislega amoniaka in 2 kg superfosfata.

Parcela 5 je bila gnojena z 1 kg žveplenokislega amoniaka in 4 kg Tomasove žindre, pa je vrgla 90 kg snopja in 25.60 kg zrnja. Ta razmeroma mali učinek je pripisati poznemu trošenju na glavo.

Parcela 7, gnojena samo z apnovim dušikom (1.37 kg) je vrgla 80 kg snopja in 24.5 kg zrnja. Ker se je apnov dušik trosil na glavo šele meseca marca, je bilo v pričetku opazovati, da je celo škodoval, a kmalu se je pa pšenica popravila, tako da se je dosegel še pribitek 5.3 kg zrnja. To se krije tudi z izkušnjami naših poskusov-prejšnjih let, ko smo tudi trosili apnov dušik zaradi zatiranja njivske gorčice po ozimini na pomlad.

Samo žveplenokisli amoniak na parceli 8, je dal 86 kg snopja in 25.5 kg zrnja, torej za 1 kg zrnja več kakor apnov dušik. Sam čilski soliter, in sicer 1.34 kg, je vrgel 90 kg snopja in 26.1 kg zrnja, torej še za 1.6 kg več kakor prejšnji. Ta parcela dokaže, da je za gnojenje na glavo čilski soliter, zlasti za pšenico med dušičnatimi gnojili, vendar najboljši. 100 kg čilskega solitra je pomnožilo pridelok za prilčno 500 kg zrnja. Samo z dušičnatimi gnojili se je pomnožil pridelok zrnja na hektar za 521 do 600 kg zrnja. Pa tudi sama gnojnica je vrgla na hektaru čez 500 kg več zrnja. Učinek njenega dušika je bil prilčno enak učinku na glavo trošenega apnovega dušika.

Pridelek je bil pa vendar največji tam, kjer se je gnojilo poleg dušika obenem s fosfati, in sicer se je pomnožil do 1079 kg zrnja na hektar. Najbolje v tem oziru se je obnesel superfosfat po 200 kg na hektar, oziroma višje množine kostne moke do 400 kg.

Samo fosforova kislina je pomnožila pridelok zrnja v 4 kg Tomasove žindre za 3.10 kg v 4 kg kostne moke do 9 kg in v 2 kg superfosfata do 8.2 kg. Kostna moka je torej v tem slučaju prvačila najbrže zaradi svojega dušika napram superfosfatu in menda tudi zaradi večje množine. Kalijeve gnojila so pa ostala tudi tu brez pravega učinka, kar se je pokazalo tudi pri poskusih prejšnjih let.

Ozimni ječmen.

Nepognojena, 1 ar velika parcela, je vrgla 70 kg snopja ali 23.25 kg zrnja. Sam superfosfat je kazal le malo učinka. Najbolj se je obneslo polno gnojenje z 1.34 kilogramom čilskega solitra, 2 kg kalijeve soli, in 2 kg superfosfata s pridelkom 66 kg snopja, oziroma 28.75 kg zrnja, torej 5.5 kg več zrnja. Sam superfosfat in kalij skupaj sta pomnožila pridelok zrnja za 3.45 kg, žveplenokisli amoniak in superfosfat za 3.25 kg, sam čilski soliter za 2.35 kg, sama gnojnica za 1.25 kg, sam apnov dušik za 2.95 kg.

Vobče je pokazal tu kalij dober učinek pa le v zvezi z dušikom in fosfati.

Kostna moka se v tem slučaju ni obnesla, posebno sama ne.

Slabejši zmožnosti korenin ječmena za osvajanje snovi iz zemlje je pripisati slabejši učinek kostne moke kakortudi večji vpliv gnojenja s kalijem. Hvaležnost za kalij je pripisati tudi dejstvu, da je sledil krompirju, ki zemljo glede kalija posebno izmozga.

Vobče moramo upoštevati, da so se gnojila trosila ozimini le na glavo že precej pozno proti pomladi, da torej niso bili vsi pogoji najugodnejši. Apnov dušik je za hip očitno učinkoval celo neugodno. Ta, kakortudi kostna moka ali kalijeve sol, pa tudi superfosfat bi slišali že pred setvijo v zemljo. Edino čilski soliter je primeren za trošenje na glavo. Raztrošena gnojila smo pa spravili le z brano in z okopavanjem žita v zemljo in jo z isto nekoliko pomešali.

Iz vseh teh poskusov je vendar prav jasno razvidno, da zahteva naša zemlja posebno fosforove kisline, da se šele s pomočjo nje dosežejo najvišji pridelki. To se krije tudi z rezultati poskusov prejšnjih let.

Posebne vremenske razmere tega leta so pa tudi precej motile. Neki viharni dež je povzročil deloma polego, pozneje je pa motila suša. Vkljub temu se je pa vendar jasno dokazalo, da se da na hektaru s pomočjo umetnih gnojil pridelati precej več, n. pr. pšenice do 1079 kilogramov. Ta večji pridelok že samega zrnja brez slame je po sedanjih tržnih ceni vreden čez 11.000 K, medtem ko 100 kg zrnja že skoraj krije vse stroške gnojenja. To je torej gotovo posebno ugodna prilika za kmetovalca, da svoj denar naloži dobičkanosno. Tudi poskusi gnojenja raznim drugim poljskim rastlinam, n. pr. krompirju (do 35 q več na hektar), pesi, koruzi itd. so pokazali pri nas zelo očitne uspehe. Oves se je za dušik pokazal tako hvaležnega, da se je že od daleč videlo.

V predvojnem času so bili dobički manj gotovi in visoki, ker so bile cene umetnih gnojil v razmerju k cenam pridelkov precej višje nego so danes. Zaradi tega je pa bila poprej pri uporabi umetnih gnojil iz gospodarskih ozirov potrebna večja previdnost nego dandanes.

Pred vojno se je n. pr. dobila vodotopna fosforova kislina superfosfata kg po 50 v, danes do sedaj prilčno

po 23 K, torej za 46krat toliko. Pšenica se je tedaj prodajala kg po 20 v, danes pa za 50krat toliko. 100 kg 18% superfosfata se je plačalo poprej s 45 kg pšenice, danes prilično s 40 kg. Posebno ugodno je pa sedaj razmerje med cenami dušika in cenami pridelkov. Dušik v apnovem dušiku je stal poprej kilogram prilično 1·20 K, danes 25 K, torej samo 20krat toliko. 100 kg apnovega dušika se je plačalo poprej prilično s 100—130 kg pšenice, danes pa že s 30—40 kg pšenice. Cena apnovemu dušiku znaša danes razmeroma prilično eno tretjino od pšenice. Gotovost, da se izplača, je torej trikrat večja kakor je bila poprej. Že razmeroma majhno povišanje pridelka krije torej vse stroške takega gnojenja, vse, kar je več, je čisti dobiček.

Koliko koristi tiči v tem za kmetovalca-zasebnika! Za narodno gospodarstvo, za prehrano, za izvoz, za trgovsko bilanco, za valuto itd. bi bilo pa tudi neprecenljive vrednosti, da se v večjem obsegu delajo enaki poskusi in v večji meri porabljajo umetna gnojila za pomnožitev pridelkov. V prvi vrsti pridejo v poštev taka, ki se v državi sami pripravljajo. Posebno apnov dušik zamorejo proizvajati naše tvornice v neizmernih množinah. Namesto, da se izvažajo v inozemstvo v korist naravnemu odjemalcu naših kmetijskih pridelkov, naj ga uporabljajo rajše kmetje Jugoslavije v večji množini.

Pa tudi glede dobave snovi iz inozemstva ne moremo biti tesnosrčni, če smo spoznali, da z njimi kot surovinami zamoremo pripraviti mnogo novih vrednosti z velikim dobičkom.

I. Belle.

Kako se pospeši kipenje vina.

Vsled velike množine sladkorja in naglega burnega kipenja ob trgatvi, ni mnogo vinskih moštov popolnoma pokipelo, vsled česar isti še sedaj polagoma kipijo, ter se seveda ne učistijo, marveč so še vedno kalni. Mnogi so pa nehali kipeti in se tudi kolikortoliko učistili, vkljub temu, da niso še popolnoma pokipeli in da so še sladki. Poslednji se pa kmalu zopet skalijo, kakor hitro pridejo z zrakom v dotiko.

Vzrok temu je naravni razvoj mošta, odnosno vina in nima nikake zle posledice, ako se z njim nadalje pravilno ravna.

Da mošt vkljub svoji sladkobi neha kipeti in se čisti, ter da se zopet skali, ko se ga pretoči, izvira od tod, da se v močno sladkem moštu pri burnem kipenju sladkor prenašlo razkroji in torej prenašlo razvije prevelika množina alkohola pri pomanjkanju dovoljnega zraka (kisika), ki ga kvasne glive ob burnem kipenju tako potrebujejo, kar povzroči prezgodnje uničenje kvasnih gliv. To se pripeti posebno, če kipi tak mošt pri prav gorkem vremenu v velikih s kipelno veho opremljenih, skoro do vrha napolnjenih sodih.

V takih slučajih se kipenje pospeši na ta način, da se med kipenjem mošt umetno zrači s silnim zračenjem, ali pa, kar je najenostavnejše in splošno izpeljivo, da se ga pretoči ob lepem vremenu. To pretakanje je lahko popolno, t. j., da se pretoči cel sod, ali pa delno, t. j. četrt ali pol sode, kar je odvisno od množine še nepovretega sladkorja. Čim slajši je, tem več mošta mora priti z zrakom v dotiko.

V pomanjkanju posode se lahko pretoči najprej v kad in potem zopet v isti sod, ne da bi bilo treba odstraniti že deloma sesedlo se goščo, izvzemši, če ni le-ta zdrava, t. j., če nima drugih, dober okus kvarljivih snovi in primesi (gnilobo, galico, apno, zemljo itd.). Pri že manj sladkem, toda vendarle še nepokipelem moštu, zadošča, ako

se odtoči spodaj pri pipi nekaj škafov (10—30 škafov), kar se ravna po velikosti vsebine v sodu, in to sproti pri veliki skozi lijak v isti sod vliva.

Pretakanje s čevom ali celo s pumpanjem iz sode v sod v tem slučaju ni priporočljivo, ker se na ta način mošt v zaželjenem zmislu ne prezrači. Istotako mora pri tem pretakanju izostati vsakršno žveplanje, ali dodavanje bisulfitov, ker to zatre ali vsaj zadržuje nadaljno naglo pokipenje.

Po dovršenem pretakanju naj se sodi zopet opremijo s kipelno veho. To delo se more še sedaj uspešno izvršiti, dokler ne nastopi v kleti prenizka temperatura, ki sploh vsako nadaljnje kipenje zamori. Vsekakor pa se s takim še ne popolnoma povzetim moštom ali vinom napolnjeni sodi nikakor ne smejo trdno zabiti, marveč naj bodo na rahlo zaprti. Najbolje je seveda opremiti jih s kipelno veho, ker tako ne izgube na svoji dobroti in se sploh nič ne pokvarijo, ker se ne morejo naseliti na vrhu nikake škodljive glivice, kakor n. pr. kan in očetne glive.

Fr. Gombač.

Kisanje zelja in repe.

Ker prihajajo večkrat vprašanja, kako je treba zelje in repo pravilno okisati, podajamo tukaj nekatera navodila, kako se pri tem delu postopa.

Ko zelje popolnoma dozori, se poreže ter očisti vse gnilobe in druge nesnage, pa tudi zelenih listov, tako da ostane le bela glava. Le iz čisto osnaženih glav se da pripraviti kiselno zelje, ki je lepe, citronovo-rumene barve, kar kupcem posebno prija. Če bi se pa za kisanje porabilo tudi zeleno listje, bi kiselno zelje imelo neprijetno temnozeleno barvo. Nato se zelje nariba na posebnih ribežnih, ki režejo enakomerno in drobno: Drobno naribano zelje je pripravnejše za jemanje iz posode, ko se ga rabi.

Preden se zelje vloži v kad, jo je treba dobro pregledati, da nima kake luknje ali razpoke, skozi katero bi utegnili odtekat zeljnica. V natlačeno zelje ne sme priti zrak, da se ne izpridi. Dobro je torej kad, preden denemo vanjo zelje, do vrha naliti z vodo ter jo nekaj dni pustiti na miru, da se namoči. Potem jo šele od znotraj popolnoma osnažimo. Posebno je treba paziti na kadi, v katerih smo prejšnje leto okisali zelje, da niso plesnive ali drugače onesnažene. Kakor povsod, povdariti je treba tudi tukaj, da je pri kisanju zelja glavni pogoj snaga.

Ko je kad pripravljena, iztešemo tri deske, ki se naj polože na potlačeno zelje, kadar je kad polna. Razume se, da deske ne smejo presežati dolgosti dna. Kadi so namreč navadno tako napravljene, da se proti dnu počasi zožujejo in, če bi bile deske predolge, bi obvisle nad zeljem, to bi ne bilo več pod pritiskom ter bi se gotovo izpridilo, če tega v pravem času ne opazimo.

Ko je vse to pripravljeno, ocedimo primerno množino kamenja, ki ga mislimo naložiti vrhu zelja.

Ko je kad pomita, osnažena in na svojem mestu, denemo vanjo en del razrezanega zelja ter ga dobro potlačimo. Po zelju potrosimo nekaj soli. Na to položimo drugo plast zelja, ki ga ravnotako stlačimo in posolimo. S tem delom nadaljujemo toliko časa, dokler ni posoda do vrha polna. V nekaterih krajih natresejo med zelje tudi nekoliko kuminovih zrnj, kar mu daje prijeten vonj, za tistega, ki mu ugaja. Vrhu zelja se polože čeli zeljni listi, da ga popolnoma pokrivajo. Nanje se polože deske, ki jih potem obtežimo s kamenjem. Pri nalaganju kamenja moramo paziti, da se naloži ravnotežno, da se pri vsedanju zelja ena ali druga stran preveč ne sesede. Kad, v

kateri kisamo zelje, naj ima kakih 10 cm od zgornjega roba luknjo, ki se da začepiti, skozi katero se po cevi odteka zeljnica. Ko je kamenje naloženo, zalijemo zelje z vodo do vrha kadi. Ta voda pa naj bo trda, t. j. močno apnena studenčnica, nikakor pa ne deževnica ali pa voda iz potoka. Ardo v vodi je potrebno, da nevtralizira preveliko množino mlečne kisline, ki bi drugače oviralo delovanje bakterijev mlečne kisline in jih uničevala. Voda brani dostop zraku, pri katerem bi se razvijali škodljivi bakteriji, ki bi kvarili zelje.

Slično kakor pri zelju, postopamo pri kisanju repe. Tudi repo moramo osnažiti, jo naribati, kakor zelje in postopati pri nalaganju, kakor zgoraj popisano.

To so glavna navodila pri pripravljanju kislega zelja in repe. Sedaj pustimo, da se prične kisanje. Prostor, v katerega postavimo kadi s pripravljenim zeljem in repo, ne sme biti premrzal, kajti potem bi se kisanje vršilo le polagoma ali pa bi popolnoma izostalo, kajti kipele glive potrebujejo primerne toplote. Posebno je treba paziti na to, da zelje ali repa v kadi ne zmrzne, preden ni kislo. Zelje, ki zmrzne med kisanjem, dobi blede, neprijetno barvo in se nikdar popolnoma ne skisa.

Kislina kislega zelja in repe prihaja od mlečne kisline, ki jo tvorijo potom mlečno-kislega kipenja razne tozadevne glive, od katerih so nekatere močnejše, druge šibkejše. Vsled tega moramo pri pripravljanju kislega zelja in repe paziti na skrajno snago, da ne pridejo v kad tudi druge glive, ki so škodljive in ki sčasoma dobe premoč nad koristnimi. Take glive razkrajajo mlečno kislino, vsled česar izgubi zelje ali pa repa na kislubi. Razentega je zelo umestno, da se v pričetku pomaga koristnim glivam z dodatkom kislega kvasa, ki ima v sebi dovolj hrane in veliko koristnih gliv.

Pri kisanju zelja so nemški znanstveniki vzgojili čiste kulture bakterijev mlečne kisline, ki naj povzročijo hitro in zdravo kisanje. Zelje se pripravi, kakor že opisano, doda se mu pa v raznih plasteh nekoliko v vodi razredčenih bakterijev mlečne kisline Weigmann in ½% soli ter se ga pusti kisati pri 35° C. Na ta način se doseže tako hitro kisanje zelja, da se v njem škodljivi bakteriji sploh ne morejo razviti. Zelje postane v najkrajši dobi kislo in dobi prijeten okus, ki ga ne kvarijo proizvodi škodljivih bakterijev plesnobe, grenkobe in drugih vrst.

Bakteriji mlečne kisline kakortudi razne kvasne glive živijo ravnokot pri dostopu zraka (kisika), kakortudi pri odsotnosti zraka, vendar izgleda, da je njih delovanje veliko bolj živahno, če izključimo zrak, kajti tedaj proizvajajo mlečno kislino v veliko večjih množinah. Pri praktičnem kisanju zelja se je izkazalo, da moramo na vsak način zabraniti dostop zraka kisaščemu se zelju, drugače dobi to blago ne posebno lepo barvo. Razentega se od vrha proti notranjosti razvijajo razni nam neljubi bakteriji, posebno plesnobni, ki imajo radi zrak in požrejo en del tvoreče se mlečne kisline. To je tudi vzrok, zakaj postavljamo zelje pod pritisk in pod vodo, da iztisnemo iz njega po možnosti ves zrak in zabranimo njegov dostop z vodo.

V malih gospodinjstvih, kjer potrebujejo le malo kislega zelja, tega pa le najfinejše vrste, ga pripravljajo v malih steklenih posodah, kakor so Weckove steklenice za konzerve. Če se v takih posodah pripravljeno zelje ali repa okisa s čistimi kulturami tako dolgo, da dobi najfinejši okus, se ga potem sterilizira in neprodušno zapre, da se ne more pokvariti. Tako zelje vzdrži leto in dan, ne da bi kaj izgubilo na finem okusu.

Če hočemo pri zelju ali repi doseči še finejši okus, potem cepimo za kisanje pripravljeno zelje, ki izkazuje

že primerno množino kisline, še s šampanjsko kvasno glivo in mu dodamo še ½% sladkorja kot hrano za to glivo. Sedaj nastane kipenje, pri katerem se iz sladkorja tvori ogljikov dvokis in alkohol. S tem smo dosegli, da je mlečnokislemu kipenju sledilo alkoholno kipenje, ki je zelju pridobilo oni vinski okus, ki ga nekateri zelo čislajo. Ker tega okusa navadno okisana zelja nimajo, se jim doda nekaj belega vina. V vinskih krajih imajo marsikje kmetovalci navado, da pri okisanju zelja dolijejo nekaj vinskega mošta ali pa vložo med zelje nekaj svežih tropin, s čemur se ta vinski okus istotako doseže.

To bi bilo v glavnem, kar se da povedati o kisanju zelja in repe v domačem gospodinjstvu. Pri tem delu moramo vedno imeti pred očmi mala bitja, bakterije in glive, najrazličnejših vrst, ki se držijo zelja, kadi, naših rok in obleke in vseh priprav in orodja, ki prihaja v dotiko s tem človeškim hranilom, in ga morejo pokvariti, dodati mu neprijeten okus in vonj, ali ga celo napraviti neužitnega. Proti tem se moramo braniti samo z največjo snago, z najtemeljitejšim čiščenjem vseh za to potrebnih predmetov in z največjo natančnostjo pri tem delu.

Goriški način obdelovanja za turščico.

V zadnjem članku „Nov način obdelovanja“ sem naglašal, da se ravna obdelovanje zemlje po raznih činitejih, med katerimi igra važno vlogo tudi kakovost zemlje.

Ni vsceno, ali je zemlja v tem slučaju težka ali lahka.

Ako je zemlja tako lahka, da jo lahko ob vsakem času obdelujemo, potem nam ne dela nobenih neprilik ne pri oranju, ne pri vlačanju, ne pri njenem oblikovanju. Drugače pa je, če je zemlja težka, če dela kepe, ki se rade zasuše. Pri taki zemlji je pa gledati na vsakovrstno njeno vlažnostno stanje, da jo prav obdelamo. Tudi v tem slučaju, če smo tako zemljo v svrhu zadostnega rahljanja že jeseni preorali in jo pustili čez zimo v sirovih brazdah, se lahko primeri, da zemlja vsled neugodne mokre zime ne prezebe in ne pridobi tiste „godnosti“, t. j. da ne postane tako drobljiva in prhka, kakor bi bilo treba za njeno lahko obdelovanje. Nasprotno, zemlja ostane tako „sprijeta“ in „sprijemna“, da noče izlepa narazen. Zato se pa na taki zemlji ne da redno dobro izvajati „goriškega jarkanja“. Eno leto velja, drugo pa ne. To izkušnjo z jarkanjem imamo tudi že pri krompirju in se prav zaradi tega tudi krompir ne da zmeraj enako uspešno po tem načinu saditi.

Za obdelovanje na grebene ali dvobrazdne lehe je treba torej drobljive in toliko rahle zemlje, da se lahko in redno dobro obdeluje.

Pri težki zemlji je treba v ta namen na vsak način dovojnega obdelovanja, jesenskega in spomladanskega. Jesensko oranje pa naj ne bo plitvo, kakor to navaja g. M. v članku „Obdelovanje polja“ v 41. številu „Kmetijskega lista“, ampak naj bo rajše globokeje kakor navadno oranje, ker ljubi tudi turščica podobno kakor vse druge okopavine globokeje obdelano zemljo in je jeseni edina prava prilika, da se to izvrši.

Za „goriški“ način pridelovanja turščice je dalje važen ves način gnojenja in množina gnoja, ki jo imamo na razpolago. Pri tem načinu se gnoji v jarke, ki leže med grebeni. To gnojenje je za turščico bolj intenzivno, t. j. bolj močno, kakor je pa pri nas običajno

¹ Glej „Kmetovalca“, št. 21., z dne 15. novembra t. l.

za turščico in zahteva tudi več ročnega dela, ker je treba v vsak jarek gnoj enakomerno polagati in prav razdeliti. Pri nas se gnoji običajno po čez. Gnoj se raztrosi na široko in tako na redko, da površja zemlje niti dobro ne pokrije. Naši gospodarji gnoje rajše po malem, zato pa bolj pogostoma. Koder se močno gnoji, tam pokrije gnoj vse površje zemlje. Opozarjam na to, da bi se le v primeru tako močnega gnojenja kaj privarčevalo pri gnoju, če gnojimo v jarke, drugače pa ne. Pri tako „redkem“ gnojenju, kakor je pri nas v navadi, bi se ne moglo z gnojem varčevati, ker je treba jarke v tem slučaju dobro gnojiti, da bo turščica lepa. Povdarek, da se z gnojenjem v jarke varčuje, velja torej le v tem slučaju, če smo vajeni njive močno gnojiti. Drugače pa ne. Sicer moram pa dodati, da se s takim gnojenjem v vrste zemlja neenakomerno gnoji, kar ni brez pomena za prihodnje rastline, ki se na široko sejejo. Pri rednem obdelovanju na grebene, kakor je v običaju v goriški okolici, ta pomislek seveda odpade.

Važno delo opravljata pri saditvi turščice v grebene, v a l j a r ' i n b r a n a. Z valjarjem se potlačijo nastali grebeni in pri tem nekoliko razširijo. Na ta način se zemlja pritisne na seme, kar pospešuje kalenje in znižuje vrhno plast zemlje nad semenom. Zemlja se pri tem tudi še drobi. Tako valjanje je posebno važno za lažjo zemljo in sploh zemljo v ugodno rahlem stanju.

Zelo važno je tudi poznejše b r a n a n j e, da se zemlja zrahlja in da pribode kaleča turščica lažje iz zemlje. S tem se tudi vse poznejše okopavanje in zlasti osipavanje uspešneje vrši, kajti pomniti je, da rase pri tem načinu obdelovanja turščica od vsega početka na grebenu in da poznejše osipovanje ni tako izdatno, kakor pa pri turščici, ki je bila sejana na ravnem površju njive. Tukaj se pri ogrebanju osuje turščica tako visoko, da pride prvi kolenc turščičnega stebela, ki leži nad zemljo, gotovo še v prisuto zemljo, da se tam vkorenini, kar ima za posledico, da se tako osuta in vkoreninjena turščica bolj upira poškodbi po vetru, kakor pa turščica, ki stoji od vsega pričetka na grebenih.

Rohrman.

Ribarstvo v Jugoslaviji.

Spiller—Muys.

Najvažnejši in najpotrebnejši izmed elementov, ki oploja in oživlja polja, travnike in gozde, brez katerega ne more živeti nobeno živo bitje, je v o d a. Voda napaja v obliki dežja zemljo, da rodi obilen sad in poplača kmetovalcu njegov trud. V kraje, kjer je primanjkuje, jo napeljujejo s čisto dragimi napravami, da ž njo namakajo njive in travnike. Tako tvori voda bistven predpogoj uspešnemu in plodonosnemu kmetijstvu.

Voda pa daje tudi samanebi možnost za plodonosno izkoriščanje, bodisi, da teče kot živi val po strugi potokov in rek, bodisi, da je naravno ali umetno zajeta v bajerju, ribnjaku ali jezeru. V mislih imam u m n o r i b a r s t v o, ki je žal pri nas v Sloveniji sila zanemarjeno. Temu ni bilo vedno tako. V nedavnih časih je imela vsaka graščina, vsako večje posestvo svoje ribnike, ki so danes z malimi izjemami opuščeni, ki pa jasno pričajo, da je bilo na mizi njih lastnikov vedno dovolj svežega, okusnega in tečnega ribjega mesa. Vsi pa se še spominjamo izza naših detinskih let, da je bil naš ribji trg vedno dobro založen z razmeroma cenanim blagom, ki so ga nudili bogati naši potoki in reke. Brezplodno in brezuspešno bi bilo raziskavati vzroke. Kar niso uničile bolezni in razne roparice — živalske in človeške — ugonobila je vojna. Naše ribje vode, nekdanj bogate in plodonosne, so prazne

in nujno potrebne obnovitve ter vsestranske zaščite in ureditve.

V prvi vrsti si prizadeva pokrajinska uprava po svojem oddelku za kmetijstvo pa tudi ribarska društva v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ribnici, da ožive naše reke, potoke in rečice z novim ribjim zarodom. Ustanavlja se modern ribogojni zavod v Bohinju, ki bo zalagal vso Slovenijo z ribjim pomladkom. Za letos so pa zasigurane interese ikre in zarod po nizkih cenah iz obstoječega ribjega vališča na Bledu. V načrtu ima oddelek za kmetijstvo, da se ustanovi cela vrsta manjših ribjih vališč, raztresenih po vsej slovenski pokrajini, ki bodo v državni ali zasebni upravi, dobivala oplojene ikre iz glavnega zavoda v Bohinju ter odgajala ribice do nasaditve v žive vode. (Dalje prih.)

Glavna skupščina in kongres Glavnega zadružnega saveza v Ljubljani.

(Konec.)

Predsednik je zaključil nato skupščino in se v zaključnem govoru spominjal umrlih zadružnih strokovnjakov gg. Petra Lovrinija, strokovnjaka v pomorskem ribarstvu in dr. Stjepana Kukrića, člana upravnega odbora Glavnega zadružnega saveza.

Glavna skupščina je prešla nato v kongres jugoslovanskih zadrugarjev. G. Miloš Štibler, kabinetni šef, je govoril o pravnem in gospodarskem stanju današnjih pokrajin in pripravah za skupni edinstveni zadružni zakon. Z ozirom na nevednost in neizobraženost našega kmečkega ljudstva v večjem delu naše kraljevine, ki daje povod izkoriščanju po posameznikih, je treba organizirati kmete, obrtnike itd. v male ekonomske edinice. Ker veljajo še sedaj v posameznih pokrajinah naše države različni zakoni o zadružništvu, nastaja potreba, da se čimprej izdela novi edinstveni zadružni zakon. Današnji kongres naj označi samo najvažnejša načela. Po tem predavanju se je razvila živahna debata o predmetu, ki so se je udeležili gg. Lesničar, Avramović, Predavec in drugi.

G. Mihajlo Avramović, upravnik Glavnega zadružnega saveza, je na to predaval o kmetijskem kreditu, kakor je razvit v drugih državah in kakor se ga namerava izvesti pri nas. Pri tem se je postavljala proti neposrednim državnim kreditom, pač pa naj država podpira zadružni kredit.

G. Anton Kralj, tajnik ljubljanske Zadružne zveze, je predaval o varčevanju in njegovih oblikah. Današnjemu socialnemu zlu je največ kriva razsipnost. Zadružništvo ne sme tega gledati brezbrizno, ampak naj povsod pospešuje ustanavljanje malih hranilnic in posojilnic, kar je najboljšo sredstvo za varčevanje.

G. Avramović je predaval o kulturi podeželja. Pri tem je upošteval vse možnosti, ki morejo dvigniti izobrazbo na deželi in blagostanje kmetskega ljudstva. Pri tem je razpravljala o zaostalih prometnih razmerah, o higijeni, o šolstvu itd. O istem predmetu sta govorila tudi Stjepan Jurić in Janko Lesničar.

Na tem kongresu so bile sprejete sledeče resolucije:

1. Resolucija o zadružnem zakonu, v kateri pozivlja kongres vlado, da čimprej izdela zadružni zakon na podlagi načel, ugotovljenih v tej resoluciji in načrt tega zakona dostavi Glavnemu zadružnemu savezu v premostrvanje, preden ga izroči skupščini.

2. Resolucija o varčevanju priporoča zadružnim zvezam in kreditnim zadrugam, naj kolikor mo-

goče intenzivno pospešujejo varčevanje, s primernimi predavanji in s propagandnimi spisi naj navajajo ljudstvo k štedljivosti, darila in nagrade mladini naj obstojajo v hranilnih knjižicah, učiteljstvo naj v tem zmislu vzgojevalno vpliva na šolske otroke in slednjič se naj uporabljajo tudi druga za posamezne kraje primerna sredstva za pospeševanje varčnosti.

3. Resolucija za pospeševanje zadržnega mlekarstva ima namen pozvati Glavni združni savez, da skrbi sistematično za vzgojo osebja za združne mlekarne. Zveze naj vsako leto pošljejo v inozemstvo, na Češko, Nemško, ali Dansko nekaj kmetijskih mladeničev, da se odgoje v združne mlekarje. Pri tem naj jih podpira tudi država. Živinorejski nadzorniki, inštruktorji in živinozdravniki naj dobe izrecen nalog, da posvečajo združnim mlekararnam posebno pozornost.

4. Resolucija o kmetijskem kreditu podaja podlago, na kateri se naj ta kredit spravi v korist kmetovalcev. Država sama ne zmore tega dela, ker ne pozna dovolj kmetijskih razmer v posameznih krajih, pa tudi ne more dobiti dovolj jamstva za podeljeni kredit. Najbolj primerne za ta posel so zadruge, ki na eni strani jamčijo državi za podeljeni kredit, na drugi strani poznajo tudi prosilca-kmeta, v kolikor more zadostiti svojim obveznostim. Vsled tega se pozivlje vlada, da temeljito izpremeni naredbo o kmetijskem kreditu od 21. marca 1921. leta.

5. Resolucija glede elektrifikacije dežele združnim potom zahteva, da se obrača največja pažnja preskrbi dežele z elektriko in pozivlje vlado, da podpira to akcijo z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

6. Resolucija glede združne naobrazbe zahteva obrtni pouk o združništvu v vseh višjih in srednjih kmetijskih šolah, dalje v meščanskih, trgovskih in obrtnih šolah ter na učiteljskih. Na vseučiliščih in drugih visokih šolah se naj uvedejo stolice o združništvu. Kmetijski potovalni učitelji naj sistematično seznanjajo kmetovalce z združništvom, vršijo se naj združni tečaji in taka predavanja. Država naj podpira posebno združno naobrazbo.

7. Resolucija glede ugodnosti pri obdačenju kmetijskih zadrug ima namen doseči znižanje previsokega odmerjenja davkov, ki je posebno na Hrvaškem in v Slavoniji nerazmerno visoko in naravnost krivično.

8. Resolucija o prometu in tarifah se bavi s pospeševanjem izgraditve nujno potrebnih železnic, pri čemur je treba upoštevati olajšanje prometa pri zgradbi normalnotirnih železnicah, ki pridejo v zvezo z ozkotirnimi programi. Dalje se tu stavlja zahteva po znižanju železniških tarifov za potrebe kmetijstva kakor tudi konsuma.

9. Resolucija o zgradbi železniških prog v Primorju zahteva zgraditev železniške proge Knin-Gospic, da se Hrvatska in Slovenija spojeta z Dalmacijo, in proge Bakar-Senj, da se promet obrne od reške luke.

Zvečer ob osmih je bil kongres zaključen.

V soboto, 1. oktobra, so se zborovalci odpeljali preko Stražišča in Kroke na Bled. V nedeljo, 2. oktobra, so posetili Maribor in Falo.

Pripomniti je treba, da je letošnji kongres Glavnega združnega saveza dovršil mnogo zelo važnega dela za prospeh združništva v Jugoslaviji, in veliko pripomogel k zblizanju naših treh plemen.

Naj bode tudi njegovo nadaljnje delo uspešno.

Ocena knjig.

Jedna praktična sušnica za sušenje voča od dr. Vel. Stojkoviča. 3. zvezek Težakove biblioteke (v cirilici), je naslov knjigi, ki jo je izdalo Srpsko Poljoprivredno Društvo v Beogradu, in stane 3 dinarje. — V tej knjigi je opisana teorija sušenja sadja, tehnično sušenje in naposled je orisana sušilnica za sadje po načrtu dr. Stojkoviča. Sušenje sadja, posebno sliv, je v Srbiji zelo razvito, kajti samo ta pokrajina izvažata letno čez 3000 vagonov suhih sliv, ki gredo v vse evropske države in celo v Ameriko. Izkušnje, ki so si jih Srbi pri tem delu nabrali in spopolnili s proučevanjem sušenja sadja na Francoskem in v Ameriki, je pisatelj zbral in jih v tem spisu podaja v poljudni obliki. Razentega je preštudiral razne vrste sušilnic ter izdelal načrt za tako, ki izgleda najprimernejša ne samo za Srbijo, ampak tudi za naše kraje. Priporoča se torej tudi slovenskim kmetovalcem, ki znajo čitati cirilico, da si nabavijo to knjigo ter iz nje črpajo nauke za zboljšanje sušenja domačega sadja. Opozarjajo se tudi vsi oni, ki si žele ogledati sušilnico te vrste, da je v Marijanišču v Ljubljani zgrajena ena taka po Stojkovičem načinu.

Domače konzerviranje voča i povrča s steriliziranjem od dr. Vel. N. Stojkoviča, 4. zvezek Težakove biblioteke (v cirilici), izdane od Srpskega Poljoprivrednega Društva v Beogradu, ki stane 3 dinarje. — Dr. Stojković opisuje v tej knjigi domače konzerviranje sadja in zelenjave s pomočjo steriliziranja. Spis je opremljen s 40 slikami. Najprej navaja pisatelj vzroke, vsled katerih se sveže sadje kvari; nadalje metode konzerviranja sadja in zelenjave potom steriliziranja; konzerviranje nekuhanega sadja in zelenjave potom steriliziranja v posebnih steklenicah; navodila za konzerviranje raznega sadja in zelenjave; in slednjič shranjevanje in uporaba konzerviranega sadja in zelenjave. To je v kratkem vsebina te knjižice, ki posebno našim gospodinjam, ki razumejo cirilico, lahko služi kot navodilo pri pripravi sadja in zelenjave za domačo potrebo.

Ing. Jaroslav Foerster: Ojačen beton, I. del. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. (Znanstvena knjižica, 2. zvezek). Cena 48 K. Ta knjiga ne spada sicer med kmetijsko literaturo, toda ima važnosti tudi za one kmetovalce, ki si bodo sčasoma hoteli zgraditi trdne gospodarske stavbe. Domača tehnična literatura je šele prav skromna, toda upati je, da se sčasoma že poveča. Vsled tega moramo vsak pojav na tem polju iskreno pozdraviti. Stremiti moramo pač za tem, da se na polju tehnike sčasoma vsaj delno osamosvojimo, ne da bi pa pri tem ostali brez interesa za zunanjo tehnično literaturo. Ojačeni beton je danes oni način gradbe, ki si osvaja vedno bolj in bolj razne stavbne konstrukcije. Četudi je teorija armiranega betona še precej težavna, je pisatelj s premišljeno razlago spravil celo snov v enostavno pregledno obliko, da je celotno delo veliko bolj razumljivo. V tej knjigi najdemo tudi mnogo novih tehničnih izrazov, ki jih je pisatelj moral sam ustvariti; s tem pa je tudi obogatil našo tehnično terminologijo.

Knjiga za merjenje sodov in drugih posod. Alojzij Ermenc, podpreglednik finančne kontrole v Planini pri Rakeku, je sestavil knjigo, s pomočjo katere si lahko vsakdo hitro izračuni obseg, površino in vsebino vsakovrstnih ploskev in posod. Potrebno je le, da zna dvoje števil seštevati in eno število odštevati, pa si lahko izračuni vsakovrsten obseg, površino, vsebino; na pr. površino parcel in vsebino vsakovrstne posode, kakor: sodov, kadi, cilindrov, škafov itd. Razentega se lahko s to knjigo ugotovi v nepolnih sodih nahajajoča se tekočina. Izmeri se pa tudi živa teža goveje živine brez tehtnice. Velike važnosti je ta knjiga posebno za vinogradnike in živinorejce, za gostilničarje in mesarje, prekupce in trgovce z vinom in

živino, sodarje in druge. Knjiga bo imela ročno obliko (9 cm široka in 14 cm visoka). V platno vezana bo stala s poštnino vred le 34 K in se naroča naravnost pri zgoraj navedenem izdajatelju najkasneje **do 1. decembra t. l.** Naročilu je treba pridejati vsaj 17 kron, to je polovico, kar bo veljala knjiga. — Zaglatelj.

Katalog III. praškega Velesjema 1921. od 1.—8. septembra je najnovejša in najzanesljivejša naslovna knjiga za češkoslovaško industrijo in trgovino. Ostali katalogi, katerih cena je bila 20 dinarjev, so na skladu pisarne: Pražské vzorkové veletrhy, Zahraniční odd. Praga I. Staroměstská radnice, in se pošiljajo interesentom iz obrtnih, trgovskih in zemljedelskih krogov na zahtevo brezplačno. Kdor to knjigo potrebuje, se naj obrne na navedeno pisarno.

Fizika za višje razrede srednjih šol. Spisal profesor Jožef Reischer. Cena vez. knjigi 144 K, oziroma 36 dinarjev.

Slovenska čitanka za drugi razred srednjih šol. Sestavil višji šolski nadzornik Josip Wester. Cena vez. knjigi 68 K, oziroma 17 dinarjev.

KMET. ŠOLSKI VESTNIK.

Sprejem slovenskih mladeničev v srbske kmetijske šole. Kmetijsko ministrstvo odda 6 prostih mest za obisk kmetijskih šol v Kraljevu, Bukovu in v Šapcu, ki so namenjena sinovom slovenskih staršev. Prosilci imajo nositi le stroške potovanja, dočim prevzame ministrstvo vse druge stroške oskrbovanja in šolanja. Prošnje za sprejem v srbske kmetijske šole, ki pričnejo s 1. marcem 1922, in trajajo po 2 leti, naj se z običajnimi dokazali predložijo najkasneje **do 15. januarja 1922.** pokrajinski upravi, oddelku za kmetijstvo v Ljubljani. Pogoji za sprejem so: starost 14 do 18 let, dovršitev najmanj ljudske šole, telesno zdravje in dobro vedenje. Tudi se morajo starši zavezati, da ostanejo učenci po dovršeni šoli na domačem posestvu. Bcdi pripominjano, da se v Bukovo sprejemajo le učenci iz vinorodnih krajev, v Kraljevo in Šapc pa učenci iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Opozorjamo na to ugodnost brezplačnega šolanja vse naše gospodarje, ki imajo ukaželjne sinove, ker se nudi s tem lepa prilika, da se pouče v naprednem kmetijstvu in spoznavajo obenem tudi razmere po novih delih naše skupne države, kar more služiti le v prilogo našemu skupnemu gospodarskemu življenju. Priporočamo zadevo tudi merodajnim lokalnim faktorjem po deželi, da se zavezajo za to vprašanje in skušajo dobiti pripravne mladeniče za obisk srbskih kmetijskih šol.

Kmetijsko-nadaljevalni tečaj v Dobrni. S 1. novembrom se je na Dobrni otvoril kmetijsko-nadaljevalni tečaj, ki bo trajal do Velike noči. Namen tega tečaja je izvežbati kmetijsko ljudstvo v prvi vrsti v rokotvornem pouku. Moški pletejo jerbace, koše, napravljajo krtače, metle, vile, grablje in se vadijo v raznovrstnih drugih ročnih delih, za katere primanjkuje danes obrtnikov. Ženske krpajo stare obleke, šivajo, pletejo, predejo na kolovratih in prepevajo slovanske pesmi. Med delom se vrše strokovna predavanja, kakor: o kmetijskem knjigovodstvu, živinoreji, gnojenju, vrtnarstvu, sadjereji itd. G. župnik Kukovič predava o kmetijstvu, g. kaplan Hrastelj o protialkoholnem gibanju in o pedagoških momentih, ki prihajajo v poštev pri vzgoji kmetijske dece. G. upravitelj drž. toplic o sadjereji, g. šolski vodja Šmid o kmetijskem računovodstvu, g. Vajngerl o vrtnarstvu in rokotvornem pouku; gospodični učiteljici Vogrin in Plevčak poučujeta ženska ročna dela. Sporedno s to šolo deluje tudi knjižnica. — Kako veliko privlačno silo ima ta nov na Dobrni zasnovan učni tečaj, dokazuje dejstvo, da ga obiskuje danes 40 šoli odraslih moških in nad 60 žensk, a tudi možje in žene. — Najlepše plačilo predavateljem nudi vsestransko zanimanje kmečkega prebivalstva za ta tečaj.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki prihajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se vrstijo med „Vprašanja in odgovore“. Na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znanjka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeva imena, ampak vedno le pričneve črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priloženo 4 K v znakah kot prispevek k družbenem pokojniškem zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 110. Da osušiva in izboljšava svoje travnike, sva se s sosedom domenila, da izkopljeva jarko po meji, kakor pada svet. Končno bi prišla voda po tem jarku na travnik tretjega soseda. Ali moreva prisiliti soseda, da tudi on izpelje jarek naprej po svojem svetu in odpelje vodo? **Kako je pri osuševanju zemljišč pravno postopati?** (I. P. v B.)

Odgovor: Iz Vašega vprašanja ni prav jasno posneti, ali se gre za že obstoječ jarek ali za nov načrt osuševanja travnikov. Vsekako za razsojo v tej stvari niso pristojna sodišča, marveč glavarstva, kot vodopravna oblastva. Ako se gre za že obstoječ odtok vode raz Vaše travnike, prihaja v poštev § 11. državnega vodnega zakona z dne 30. maja 1869., avstr. drž. zak. št. 93., ki določa: Zemljiški lastnik ne sme na škodo daljnemu zemljišču samovoljno izpremeniti n a r a v n e g a o d t o k a vode, nasprotno pa tudi lastnik daljnega zemljišča ne sme na škodo zgornjemu zemljišču zavirati vodi naravnega odtoka. § 2. vodnega zakona z dne 15. maja 1872. kranj. dež. zak. št. 16. pa pravi, da je treba za vsako pripravo ali napravo (sem spada tudi kopanje novega jarka), ki vpliva na lastnost in tok vode ali njeno višino, dovoljenja pristojnih političnih oblastev, v Vašem primeru okrajnega glavarstva. — Ako Vam gre pa za nov načrt v svrhu osuševanja travnikov v večjem obsegu, se morete posluževati določil § 20. zgoraj navedenega državnega vodnega zakona, ki določa, da se lahko za izvršitev osuševalnih in namakalnih naprav ustanovijo potom prostovoljnega dogovora ali pa po sklepu večine prizadetih z odločitvijo pristojnih upravnih oblasti (okr. glavarstvo itd.) vodne zadrage. Ako oblast ugotovi, da je taka naprava, ki jo namerava večina prizadetih, računjena po obsegu dotičnih zemljišč, brezdvomno koristna in da se ta naprava ne da izvršiti, ne da bi se raztezala tudi na zemljišča drugih posestnikov, se lahko manjšino prisili, da pristopi k zadrugi. V to pa je treba uvesti predpisano vodopravno postopanje, v Vašem slučaju potom okr. glavarstva, pri katerem bi morali vložiti tozadevno prošnjo z vsemi potrebnimi podrobnimi načrti.

Spiller—Muys.

Vprašanje 111. Tukajšnji posestniki imamo na svojih žagah mnogo lesnih odpadkov in žaganja, za katero nimamo prave uporabe. Ker nam primanjkuje hlevskega gnoja za naše precej zanemarjene travnike, posebno planinske, umeten gnoj je pa predrag, zato bi radi doma napravili iz žaganja in lesnih odpadkov čim največ pepela za gnojenje travnikov. Pri navadnem sežiganju žaganja dobimo premalo pepela. **Kako se da iz žaganja pridobiti več pepela?** (A. P. v R.)

Odgovor: Rastlina obstoji v glavnem iz vode, plinastih snovi in rudninskih snovi, t. j. pepela. Pri popolnem osušenju izpuhti voda, pri gorenju pa se izpremenijo vse iz plinastih prvin sestavljene spojine v pline, ki izginejo v zraku. Med temi plinastimi snovmi je tudi dušik, ki ga potrebuje rastlina v svoje hranilo. V pepelu ostane torej za porabo rastlin le kalij in nekaj fosforja. Pepel je torej kot gnojilo vredno le vsled množine svojega kalija. Da bi se iz žaganja napravilo potom kakega posebnega zažiganja kaj več pepela kakor pri navadnem gorenju, je nemogoče, kajti pepel vsebuje celo množino

rudninskih snovi žaganja in lesnih odpadkov. Pač pa se da iz žaganja napraviti gnojilo, ki bo imelo več hranilnosti v sebi kakor čist pepel s tem, da ga pretvorite v kompost. V ta namen morate žaganje vreči na kup, polivati ga z gnojnico, zmešati ga z odpadki rastlin in morda tudi s hlevskim gnojem, ga vsaj dvakrat na leto premetati, da se začne razkrajati in čez par let dobite primeroma dober gnoj za travnike. Boljši je tak gnoj za njive, ker se v zemlji še bolj razkroji. Najbolje pa bo, če uporabite žaganje za steljo pri živini, ker se pri tem napije gnojnice in v zemlji bolje učinkuje. Naravno je, da se žaganje v zemlji ne razkraja tako hitro, kakor ostali hlevski gnoj, zato je pa njegov učinek dolgotrajnejši. Lesnih odpadkov pa ne morete drugače uporabiti kot gnojilo, če jih ne zažgete in potrosite pepel kot gnojilo.

KMETIJSKE NOVICE

Kontrola pri vinogradnikih odpravljena.

Kakor poročajo dnevne novine, je finančni minister v seji zakonodajnega odbora dne 23. novembra t. l. izjavil, da finančni organi v bodoče ne bodo več vodili kontrole pri producentih v kletih, marveč ko je vino že v prometu.

Konec pozne trgatve v mariborski okolici. V vinogradu Kalvarija vinarske in sadjarske šole v Mariboru se je vršila glavna vinska trgatve meseca oktobra, in sicer po večini v drugi polovici tega meseca, ko je bila trgatve povsod naokoli več ali manj že končana. Dve manjši parceli z rizlingom sta se pa pustili z grozdem na trti še do 5. novembra. Grozdje je ostalo izredno lepo in zdravo, da je izgledalo, kakor bi izžarovali iz njega zlatorumeni solnčni žarki izza vročega poletja. Kvaliteta se je izboljšala, a ne toliko zaradi prirastka na sladkorju v zadnjih dneh, kakor vsled tega, ker se je znatno zmanjšala količina kisline v primeri s prej spravljanim grozdem. Tako je dne 5. novembra srečno končala najpoznejša trgatve v mariborski okolici ob lepem, milem jesenskem vremenu. Hkrati je to bila letos najpoznejša vinska trgatve v vsej Jugoslaviji.

Ravnatelj Andrej Žmavc.

Družba sv. Mohorja na Prevaljah je začela razprodajati povsem predelano knjigo **Domači živinozdravnik** v tretji izdaji. Znani pisatelj Dušar je novi izdaji mnogo novega dodal, prikrbel nove slike za boljše razumevanje gradiva ter knjigo po novih izkušnjah izboljšal. Razen obilice opisov bolezní je dodal še zbirko receptov, kakortudi na koncu abecedni seznamek. Knjiga bo živinorejcem pripomogla k napredku in blagostanju. Knjiga stane broširana 36 K in se dobi po vseh knjigarnah.

URADNE VESTI.

V ABILA

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—5. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Dolenja vas pri Ribnici, na praznik, 8. decembra 1921. ob treh popoldne v šoli (prostor I. razreda);

Dobrava pri Kropi, v nedeljo, 18. decembra 1921. ob treh popoldne v šoli;

Gornja Radgona, na praznik, 8. decembra 1921. ob devetih popoldne v gostilniških prostorih g. Al. Horvata;

Kranjska gora, na praznik, 8. decembra 1921. ob dvanaestih popoldne v hiši št. 23, po dom. pri Kravanju;

Krško, v nedeljo, 18. decembra 1921. ob desetih popoldne v gostilni g. Gregoriča;

Loški potok, v nedeljo, 11. decembra 1921. ob treh popoldne v društveni dvorani na Hribu;

Mokronog, v nedeljo, 18. decembra 1921. ob dveh popoldne pri Stari pošti;

Polhov gradec, v nedeljo, 11. decembra 1921. ob treh popoldne v hranilničnih prostorih;

Rateče pri Kranjski gori, v nedeljo, 18. decembra 1921. ob enajstih popoldne v šoli;

Št. Jurij ob juž. žel., na praznik, 8. decembra 1921. ob devetih popoldne v ljudski šoli;

Vranski okraj, v nedeljo, 18. decembra 1921. po večernicah v šoli v Braslovčah;

Železniki, v nedeljo, 11. decembra 1921. po prvi sv. maši v hiši št. 22.

Ceklje pri Kranju, v nedeljo, 18. decembra t. l. ob treh popoldne v gostilni g. Ivana Jenka v Cerkljah.

Slovesno odlikovanje predsednika Kmetijske družbe.

V ponedeljek, 21. novembra t. l. je bil za Kmetijsko družbo slavnosten in zgodovinski dan. Slovenski kmetijski minister, **g. Ivan Pucelj**, je ob štirih popoldne v okinčani dvorani Kmetijske družbe predsedniku in bivšemu generalnemu ravnatelju družbe, **g. Gustavu Pircu**, pripel na prsi **red Sv. Save III. razreda**. To odlikovanje se je izvršilo na posebno slovesen način. To odlikovanje je bilo posebno zaslužno, če se upošteva velik vpliv tega Nestorja med slovenskimi kmetijskimi strokovnjaki na napredek kmetijstva v Sloveniji. Tem bolj se mora ponositi Kmetijska družba s svojim predsednikom, ki je s tem odlikovanjem prejel malo zadoščanje za neumorno delovanje tekom svojega 37 letnega službovanja pri družbi kot njen tajnik, ravnatelj ter generalni ravnatelj in naposled kot njen predsednik. Pod njegovim vodstvom šele se je Kmetijska družba razvila v tako korporacijo, kakor jo vidimo dandanes. In poglejmo le napredek v kmetijstvu na Kranjskem v zadnjih tridesetih letih: povsod opažamo njegovo delo, njegov trud, njegov vpliv. Vsled tega ponavljamo, da je to visoko odlikovanje le mal izraz zahvale za življensko delovanje g. predsednika Gustava Pirca.

G. minister Pucelj je v lepem nagovoru naglasil velike zasluge odlikovanca za slovensko kmetijstvo ter mu je v imenu vlade in v imenu kralja pripel na prsi red sv. Save III. razreda. G. predsednik Gustav Pirc se je na to zahvalil za to izredno odlikovanje in v kratkem očrtal zgodovino Kmetijske družbe od njenega početka l. 1767. Posebno je povdarjal zgodovinsko važnost poslopja, v katerem se sedaj nahaja Kmetijska družba. To poslopje je bila hiša deželnih stanov kranjskih in tukaj se je ustanovila tudi Kmetijska družba in prenovila l. 1815. V tej hiši so imeli deželni stanovi svojo zborovalno dvorano, v kateri so se sklepali razni za naše kmetijstvo važni ukrepi in naredbe. V svojem zahvalnem govoru je vpletel še mnogo zanimivih reminiscenc iz svojega dolgoletnega delovanja pri Kmetijski družbi.

V imenu oddelka za kmetijstvo in v imenu kmetijskih stropovnjakov je g. predsedniku čestital **g. Ivan Sancin**, šef oddelka za kmetijstvo. **Tajnik inž. Lah** mu je čestital v imenu družbenega uradništva, **g. Ivan Pipan**, podpredsednik odbora Kmetijske družbe, v imenu družbenega odbora in v imenu Samostojne kmetijske stranke, **g. Zupančič** v imenu Konjerejskega odseka ter **g. Bajuk** v imenu slovenskih vinogradnikov. Na te čestitke je odlikovanec odgovoril, povdarjajoč sodelovanje kmetijskih oblasti, vseh kmetijskih strokovnjakov in kmetovalcev, s katerim dosežemo najhitrejše uspehe za napredek našega kmetijstva in za dobrobit kmetovalca.

S tem je bila slavnost dovršena in mnogobrojni udeležniki so še osebno čestitali odlikovanca, kateremu želimo, da še mnogo, mnogo let deluje v prosep našega kmetijstva in v korist slovenskega kmeta.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Uredniška priloga 22. štev. „Kmetovalca“ l. 1921.

Pregled konjereje v letu 1921.

(Dalje in konec.)

Nakupovanje žrebcev, primernih za plemenjenje, se je po Sloveniji izkazalo kot nezadostno, da bi se na ta način moglo nadomestiti letni izpadek žrebcev, ki postajajo vsled starosti, bolezni ali drugih vzrokov neporabni za plemenske postaje. Malo je namreč pravih konjerejcev, ki bi znali ali mogli vzrediti pravi plemenski material, vsled česar žrebci, nakupljeni v plemenilni dobi, niso bili vedno prvovrstni. Razentega je malo konjerejcev, ki bi mogli tri do štiri leta pravilno vzrejevati žrebca, četudi se mu po ti dobi nudi precejšnja odškodnina za njegovo plemensko žival.

Vsled tega je bilo treba misliti na to, da se nakupi že take žrebičke, ki obetajo postati dobri plemenjaki, in se jih pravilno vzredi na državne stroške.

Razentega manjkajo večini naših konjerejcev za pravilno vzrejevanje plemenjakov neobhodno potrebni pašniki in tekališča.

Iz malega poskusa nakupovati žrebičke doma in jih tu vzrejevati, dokler niso sposobni za plemenjenje, je nastalo državno žrebetišče. Po mojem mnenju pomenja ta korak velik uspeh na polju konjereje v Sloveniji. Nisem se bal težkoč, ki so s tem v zvezi in posrečilo se mi je doseči zadovoljiv uspeh.

Najprej smo pričeli na Črnučah. Toda pridobljeni pašnik je bil zelo majhen in tekališča neprimerna. Iskal sem po vsej Sloveniji prostor, kjer bi bilo mogoče nastaniti žrebetišče, dokler nisem končno našel posestvo na Brdu, kjer je za ta zavod okrog 30 oralov pašnika na razpolaganje. Res je sicer, da dandanes Brdo ne odgovarja še popolnoma svojemu namenu. Pašniki so deloma močvirnati in zanemarjeni, vendar se bo z racionalnim delom dalo odstraniti tudi to neprimliko.

Že v minulemu letu sem, vkljub ugovarjanju od raznih strani, predlagal nakup tudi toplokrvnih žrebičkov, da se zagotovi naraščaj tudi za to vrsto plemenjakov. Za poskušnjo sta se nakupila dva, ki uspevata dosedaj prav povoljno; vsled tega ni bilo letos nikakega ugovora več proti nakupovanju toplokrvnih mladih žrebcev.

Pri dosedanjih premovanjih smo se prepričali, da imajo konjerejci v deželi kobile, katerih rod se da zasledovati po več generacij nazaj, kar je pri nakupu žrebičkov za pleme važen predpogoj. Ko bodo rejci toplokrvnih konj uvideli, da se država zanima za potomce njihovih kobil, bodo še v večji meri pričeli vzrejevati žrebičke in tedaj bo še veliko lažje, doma nakupiti potrebne plemenjake.

Letna potreba toplokrvnih žrebičkov ni velika. Pet do šest žrebcev zadostuje, da se pri našem malem staležu izločeni nadomestijo.

S tem, da država nakupuje doma naraščaj, ustreže konjerejcem. Razentega pa ima tudi sama dobiček, ker ji ni treba postavljati lastne kobilarne, ki bi bila za nas velik luksuz. Za nadomestilo 85 žrebcev, ki jih Slovenija potrebuje za plemenjake, bi se moral ustanoviti zavod s

stanjem najmanj šest plemenjakov in 40 kobil, kar bi dalo v štirih letih približno 120 žrebet. To pa bi bil preogromen aparat, v edini namen, da se letno pridobi komaj pet do šest žrebcev v nadomestilo za izločene plemenjake. Če bi nakup žrebičkov med domačimi konjerejci ne imel nobenega drugega pomena, kakor nadomestilo doma potrebnih plemenjakov, bi že to pomenjalo uspeh, ker bi denar za take plemenjake ostal doma. Razentega bodo pa konjerejci tudi uvideli, da skuša država ohraniti vse ono, kar imamo najboljšega, v domači pokrajini. Da se s tem tudi znatno podpira konjereja, je pa naravno, ker vsled dejstva, da kupuje država samo prvovrstni material, ki ga tudi dobro plača, se bo gotovo marsikateri konjerejec potrudil vzrediti prvovrstni plemenski material.

Stanje žrebetišča 15. septembra 1920. je bilo:

mrzlokrvnih: dveletnih: Belgijcev	1
Noričanov	1
enoletnih: Belgijcev	3
Noričanov	13
odstavljenih: Belgijcev	10
Noričanov	20
toplokrvnih: enoletnih	2
križanec: triletni	1

Skupni stalež 51

Do 15. septembra 1921. se je premestilo na žrebčarno:

mrzlokrvnih: Belgijcev	1
Noričanov	1
križanec	1

izločilo se je:

mrzlokrvnih Noričanov	14
---------------------------------	----

Izločilo se je toliko iz l. 1920. nakupljenih žrebičkov, ker je bil stalež prevelik in ne bo žrebčarna 1924. l., ko pride ta letnik na delo, potrebovala toliko žrebcev, kakor je bilo žrebičkov; pri tem jih je bilo tudi mnogo, ki že lansko jesen niso bili primerni.

Stalež 30. septembra 1921. l. je bil:

mrzlokrvnih: dvoletnih: Belgijcev	3
Noričanov	12
enoletnih: Belgijcev	9
Noričanov	8
toplokrvnih: dvoletnih: Angloarabcev	1
angl. polkrvcev	1
enoletnih: Angloarabcev	1
Arabcev	3
odstavljenih: Belgijcev	5
Noričanov	13

Skupni stalež 56

Važno je tudi poznati stalež konj v Sloveniji, kakor ga izkazuje zadnja statistika. Iz priložene tabele razvidimo razdelitev raznih vrst konj v posameznih konjerejskih okrožjih, posebno na toplokrvno ali na mrzlokrvno pleme. Pri tem je opaziti, da ima Slovenija skoraj dvakrat toliko mrzlokrvnih konj, kakor toplokrvnih, kar naravno odgovarja hribovitim legam naše pokrajine.

Stalez konj v Sloveniji.

Okrožje	Obsega okrajna glavarstva	Kobile		Žrebice		Žrebci		Odstavljena žrebeta		Skopljenci		Huculi				Skupaj	Prvovrstne plemenske kobile	
		toplokrvne nad 4 leta stare	mrzlokrvne nad 3 leta stare	toplokrvne od 1 do 4 let	mrzlokrvne od 1 do 3 let	toplokrvni od 1 leta naprej	mrzlokrvni od 1 leta naprej	toplokrvna	mrzlokrvna	toplokrvni	mrzlokrvni	kobile	žrebci	skopljenci	žrebeta		toplokrvne	mrzlokrvne
Gorenjsko	Kamnik, Kranj, Radovljica, Ljubljana, Litija	2446	3228	859	1463	30	112	148	805	3035	3474	32	—	33	—	15.665	2	99
Dolenjsko	Cerknica, Črnomelj, Kočevje, Krško, Novo mesto, Brežice	3599	457	1206	114	67	—	872	54	5110	542	77	3	83	5	12.185	74	—
Celje	Celje, Konjice, Sl. Gradec, eksp. Mozirje, Guštajn	880	2698	11	410	1	113	35	544	638	1559	12	4	4	—	6.909	—	80
Ptuj	Maribor, Ptuj	607	5650	17	1382	—	33	159	959	639	225	13	1	14	3	9.702	—	67
Prekmurje	Ljutomer, Murska Sobota, Lendava	1456	4726	413	1605	138	148	194	821	455	154	57	10	39	20	10.236	25	38
Skupaj . .		8984	16759	2506	4974	236	406	1408	3183	9877	5954	191	18	173	28	54.697	101	284

Pplk. Ravnihar.

Pregled

o premovanju konj „Konjerejskega odseka 2“ v letu 1921.

Tekoča številka	Dan premovanja	Kraj premovanja	Privedenih konj v skupinah						Premovanih konj v skupinah						Razdeljenih		Razdeljenih premij				Naprava 1920				
			I.	II.	III.	IV.	V.	vкуп	I.	II.	III.	IV.	V.	vкуп	č. diplom priznanic	Razdeljenih premij		vкуп	Opomba						
																nepokritih državnih na račun	zasebnih								
1	11./7.	Brežice	8	15	13	8	2	46	6	10	11	5	—	32	7	14	3660	—	1200	—	4860	—	+ 1390	—	
2	12./7.	Šmarje	22	10	10	12	1	55	17	8	7	9	—	41	7	10	2710	—	3100	—	5810	—	+ 2970	—	
3	13./7.	Konjice	18	3	11	9	1	42	5	3	7	5	—	20	4	4	2030	—	1400	—	3430	—	+ 480	—	
4	18./7.	Sv. Lenart	38	11	15	21	4	89	15	10	11	9	—	45	5	10	4130	—	2600	—	6730	—	+ 1270	—	
5	19./7.	Maribor	16	8	13	20	2	59	10	6	11	8	1	36	5	4	2440	—	2500	—	4940	—	+ 1370	—	
6	20./7.	Sp. Poljskava	18	7	4	12	4	45	9	6	4	7	1	27	4	5	2090	—	1770	—	3860	—	+ 1030	—	
7	21./7.	Ptuj	43	18	25	24	12	122	24	12	16	13	4	69	6	7	4960	—	5000	—	9960	—	+ 4400	—	
8	22./7.	Ormož	41	18	22	21	2	104	20	15	17	15	1	68	11	13	3660	—	6500	—	10160	—	+ 2260	—	
9	2./8.	Sp. Lendava	42	23	19	18	16	118	13	12	11	10	4	50	2	5	8920	—	400	—	9320	—	+ 1690	—	
10	3./8.	Murska Sobota	21	16	15	10	17	79	11	11	6	5	7	40	5	8	6900	—	1300	—	8200	—	+ 2120	—	
11	4./8.	Radinci	16	9	8	6	8	47	10	9	6	4	2	31	1	8	2980	—	2000	—	4980	—	+ 1890	—	
12	5./8.	Ljutomer	43	31	24	27	12	137	17	13	12	10	2	54	9	14	5520	—	4920	—	10440	—	+ 2610	—	
13	25./7.	Slov. Gradec	8	9	9	2	2	30	3	4	3	1	1	12	—	3	1860	—	840	—	2700	—	— 430	—	
14	26./7.	Žalec	34	17	17	21	7	96	16	7	8	11	1	43	8	10	3590	—	4410	—	8000	—	+ 3060	—	
Vкуп . .			368	195	205	211	90	1069	176	126	130	112	24	568	74	115	55450	—	37940	—	93390	—			

Predsednik: Lovro Petovar.

Prehranjevanje žrebet po odstavitvi do konci prvega leta.

Ko smo žrebeta odstavili, jih pustimo na paši, da se prehranjujejo s travo, toda pokladati jim moramo tudi nekaj ovska kot močno krmilo. Če pa žrebe odstavimo tedaj, ko je paša že minula, potem mora na vsak način dobiti najboljše seno in primerno množino ovska. Pomisliti moramo namreč, da rase žrebe v prvem letu najhitreje, in sicer tako, da dosega njegov prirastek v tej dobi do 70 odstotkov doraslega konja. Naravno je torej, da se ga mora tedaj čim najbolj tečno in krepko krmiti, kajti kar v prvem letu zamudimo, ne moremo pri njem nikdar več pozneje nadomestiti in popraviti.

Nadaljnje krmljenje žrebet se mora vršiti v isti smeri, ki je potrebna, da čimprej in v čim popolnejši meri dosežemo od njih ono korist, za katero so namenjena. Mrzlokrvnim žrebetom pokladamo njim potrebna krmila v bolj obsežni obliki, kakor: dobro travniško seno, deteljo, lucerno, esparzeto in krmsko peso, tako da si ž njimi napolnijo želodec in čreva, s čemur se doseže širše oblike telesa, pa tudi cenejše je tako krmljenje. Naprednejši konjerejci pripravljajo svojim mrzlokrvnim žrebetom zelo skrbno njim namenjeno krmo in smatrajo kot neobhodno potrebno, da bodi ta krma za vzrejevanje mrzlokrvnih konj mehka in obsežna. Za žrebeta zelo umestno krmilo je korenje, ki ugodno vpliva na prebavo. Da se mora posebno mladim živalim nuditi zadostno soli, je samoobsebi umevno. Za žrebeta najprimernejša je kamnita sol, ki se jo jim poklada, da jo ližejo, kadar se jim poljubi.

V prvem letu so žrebeta tudi precej podvržena raznim boleznim, vsled česar moramo nanje posebno paziti. Največkrat obclijo, ko dobe zobe, ker jim otekline na čeljustih povzročajo bolečine in jih pri zauživanju krme ovirajo. Tedaj jim skušamo omiliti te bolečine s tem, da jim pokladamo mehko krmo, otrobe, zdrobljen oves, korenje ali krmsko peso, s čemur dosežemo, da dobro prestandejo to kritično življenjsko dobo.

Večkrat se zgodi, da imamo v enemistem hlevu več žrebet, ki jih skupno krmimo. Pri tem pa močnejša žrebeta odrivajo od jaslí šibkejša, ki seveda pri krmi ne pridejo do svojega deleža. Take šibkejše živali bomo ločili od skupnih jaslí in jih krepko krmili, da se čimprej ojačijo in dosežejo isti razvoj telesa kakor druga.

Če so mladi žrebički dobro krmljeni, nastopi pri njih že po tričetrtletju spolni nagon. Moramo torej pravočasno ločiti živali po spolu, kajti drugače se začnejo tako spolno razburjati, da celo obole. Tudi oploditve so v tako mladi dobi mogoče. Žrebičke, ki so namenjeni za delovne konje, moramo pravočasno rezati, da postanejo boljši skoplenci. Čim mlajši se režejo, tem lažje prenesejo to bolesto operacijo. Če režemo žrebičke pred letom starosti, dobijo bolj značaj kobile, če pa opravimo to delo v poznejši starosti, potem ostanejo bolj podobni žrebce. Najprimernejši letni čas za to delo je spomladni ali jesenski, ko so vremena ugodna, ne premrzla in ne prevroča, torej manjša nevarnost za obolenje operiranih živali.

Ali smemo žrebeta vpregati?

Pravzaprav bi morali najprej vprašati, kdaj smemo od konja zahtevati, da nam je s svojim delom popolnoma na razpolaganje. Kot odgovor na to vprašanje velja splošno priznано načelo, da se more konja popolnoma uporabiti šele tedaj, ko je dovršena menjava zobov in v glav-

nem zaključena telesna rašča, t. j. po petem letu. S tem pa nikakor ni rečeno, da do te dobe ne smemo konj, oziroma žrebet uporabljati za nobeno delo. Tako vzrejevanje bi bilo prvič zelo drago ter bi se nikakor ne izplačalo, pa tudi težavno bi bilo tako stare konje učiti voziti, ker bi se dali težko krotiti.

V splošnem je treba povdarjati, da žrebeta, ki so brez bolezni preživela svojo mlado dobo, so krepka in dobro rejena, se dajo mnogo preje vpreči in pritegniti k delu, kakor taka, ki so vsled bolezni, slabe krme ali iz kakega drugega vzroka zaostala v rasti.

Mrzlokrvna žrebeta se dajo uspešno vpreči že po dovršenem drugem letu, polkrvni po tretjem letu in uporabljati za lahka poljska dela, ne da bi jim to pri njih nadaljnjem razvoju škodovalo. Toda pri izbiri del, ki naj jih žrebe vrši, moramo biti zelo previdni, kajti žival mora igrati delati. Ne smemo namreč pozabiti, da se ravno tekom tretjega leta v zobovju te mlade živali vršijo temeljite izpremembe: štiri kočnjaki in osem kotnikov izpade, štiri kotniki pa prodrejo na dan; konci cevnikov niso še dovolj trdno zaraščeni s srednjimi deli in sploh rašča kosti na dolžino in debelino ni še dovršena, kitam, vezilom in sklepnim členom manjka potrebna trdnost; živali kažejo še vedno znake nezrelosti, četudi izgledajo glede velikosti že v tretjem ali četrtem letu popolnoma dorasle.

Če bomo torej pred popolno dorastlostjo žrebeta premočno izrabljali, bodo dobila razne pogreške in hibe, pa tudi bolezni, ki jih na njih nikdar več ne bomo mogli popraviti ali odstraniti. Bolezni, ki nastajajo vsled prenajpore žrebet, so sledeče: krak, vnetje kit in členkov, ohromelost in razna vnetja kosti in kit. Konjerejci morajo torej zelo paziti, da svojih mladih konj preveč ne izmučijo, kajti eno leto napornega dela pri žrebetih stane mnogo let poznejšega konjskega življenja, če se konja že v mladosti popolnoma ne uniči. Če obstoji nevarnost, da ne bomo mogli konja, ko ga enkrat vprežemo, zadostno čuvati pred izrabo, potem rajše počakajmo z vpreganjem do dovršenega tretjega, oziroma četrtega leta. Popolno delo zahtevajmo od konja šele tedaj, ko je popolnoma dorasel.

Na tak način bo nam mogoče vzrediti dobre krepke konje, ki bodo v naše zadovoljstvo vršili svoje delo do pozne starosti, ne da bi bili podvrženi boleznim ali da bi si pridobili kake napake, ki bi znatno znižale njih vrednost.

„Salamuri“.

Kaj je salamuri? Pozno v jeseni ali pozimi ob času klanja prasičev, nasolimo svinjsko, za prekajenje določeno meso v posodo, v kateri leži 2 do 3 tedne, se navzame soli, obenem pa odda vodo. To vodo, ki se nabira na dnu posode, imenujejo ljudje po domače „salamuri“.

Neverjetno, toda žalibog istina je, da se dobe pri nas še danes tako nespametni ljudje, ki bodisi iz lastne neumnosti, bodisi na priporočilo drugih, uporabljajo to slano, neokusno vodo kot „zdravilo“ proti kôliki konj, ali proti zaprtju, nerednemu prebavljanju goveje živine itd. Ulivajoč nesrečni živali po pol do cel liter take tekočine v gobec, da jo mora požreti, in ne mislijo, kako grozne bolečine povzročajo ubogi živali s takim nespametnim ravnanjem in da jim v mnogih slučajih celo uničijo življenje.

Ako bi dotični, ki hoče s takimi zdravili bolni živini pomagati, moral sam iste popreje izdatno pokusiti, bi si

ta „užitek“ tako dobro zapomnil, da bi nikdar več s takim ravnanjem ne trpinčil živali.

Pred sto leti bi bilo tako početje z ozirom na neizobraženost kmeta odpustljivo, nikakor pa ne našim čitanja zmožnim gospodarjem, ki imajo priliko iz različnih knjig in zlasti iz „Kmetovalca“ marsikaj koristnega posneti.

Vsak pameten in previden gospodar bi moral imeti že doma shranjene in pripravljene 1—2 kg grenke ali Glauberjeve soli, da jo ima takoj pri rokah, če oboli žival na prebavilih. Množina 4—5 polnih žlic imenovane soli, raztopljene v $\frac{3}{4}$ litra precejšenega kamilnega čaja za konda, ali 6 do 7 polnih žlic v lahkem pelinovem čaju za govejo živino, bo bolni živini le koristila in se živinorejcu ni treba bašiti, da je s tem kaj napačnega storil ali živini škodoval.

Vsak gospodar naj bo torej previden in naj nikdar ne dopusti za bolno živino uporabljati tako nespametnih zdravil, kakor je „salamuri“, ker to ne odgovarja niti njegovim lastni koristi, še manj pa naši kulturni stopnji.

Živinozdravnik — č.

Znaki zdravja pri konjih.

1. Konj, če ga peljemo iz hleva, mora biti zelo pazen na vse, kar se godi okrog njega.

2. Konjsko oko mora biti živahno, pa tudi zaupno.

3. Nosne sluznice morajo biti bledorodeče. Preveč blede sluznice so znak slabokrvnosti in malokrvnosti. Ako se konj živahno pregiblje, morajo biti živorodeče. Če pa imajo živorodeče sluznice počivajoči konji, je to znak, da jim kri tišči v glavo. Nosna sluznica mora biti nekoliko vlažna. Po presuhi nosni sluznici more biti konj groznikav.

4. Zdravim konjem ne sme iz nosa teči. Če opazimo le nekaj kapljic vodene tekočine, to ni še opasno. Če pa se opazi malo sive ali krvave drobljive snovi, ki izteka le iz ene nosnice, je to sumen znak smrkavosti. Gnojen in obilen smrkelj iz obeh nosnic se navadno izteka smolkavim konjem. Če pa smrkelj ali sapa zelo smrdi, je to znak, da so v nosu ali v pljučih gnojna uljesa.

5. Konjske nosnice morajo biti na koncu čiste in suhe. Krastave ali zamazane nosnice so sumljive.

6. Očesna sluznica mora biti bledorodeča. Če sta očesni sluznici in pa vidni del belega očesnega jabolka rumeni, lahko z gotovostjo sklepamo na kako bolezen na jetrih.

7. Koža naj bode prožna in mehka.

8. Dlaka mora biti pri zdravih konjih gladka in svetla. Zdravemu konju se dlaka ne sme lahko ruvati. Gladka pritisnjena in svetla dlaka je vedno znak dobrega počutenja in finega ustroja. Pri popolnoma zdravih pa težjih konjih je pa dlaka večkrat tudi bolj groba. Te živali so vztrajne, neobčutne proti slabemu vremenu. Tudi pri žrebcih ni dlaka nikdar tako gladka kakor pri odrastlih konjih. Zdravi konji se spomladi in jeseni redno golijo (menjajo dlako).

9. Če je konj dolgo časa mršav, je to znamenje bolezni ali pa slabega krmljenja.

10. Zdrava žival diha 10—14 v minuti. Pri dihanju se sme videti le rahlo gibanje nosnic in lahko dviganje in upadanje lakotnic. Zdrave živali dihajo popolnoma tiho. Če se čujejo ggrajoči ali žvežgajoči glasovi, so v goltancu vnetja, nabran žlem ali celo huda vnetja, vsled katerih so se sopila zožila.

11. Zdravi konji ne smejo kašljati. Tudi na umeten način se ne sme kašelj lahko povzročati, če se pritisne

na jabolko. Če se kašelj lahko povzroči, je to znak, da je jabolko ali sapnik vnet ali dražljiv. Če žival večkrat zakašlja brez vzroka in je kašelj slaboten, kratek, tih, potem se lahko sluti, da je konj nadušljiv.

12. Zdravemu konju vdari žila 40—80krat na minuto. Konju se najlažje tipa na žilo na čeljustni vtripalki.

13. Zdravi konje jedo, četudi so že nakrmljeni, pri ljubljenih reči prav radi n. pr. kruh, sladkor itd. Položeno krmo morajo konji radi jemati in živahno žvečiti. Če konj naenkrat preneha gristi grizljaj, ki ga ima v gobcu, ne da bi ga bilo v njegovem obližju kaj zmotilo, je znak motenih možganov ali bolnih zob. Zelo slabo znamenje je, če konji puščajo dobro seno, žro pa umazano steljo, žaganje, pesek, zemljo itd. Taki konji so navadno bolni na jetrih.

14. V hlevu naj konji nekaj ur ponoči leže. Konji, ki se po cele noči ne vležejo pri delu, ne morejo biti vztrajni. Zdravi konji imajo zelo lahko spanje; najmanjši šum jih zbudi.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Vprašanje 112. Pred kratkim sem kupil petletnega konja, ki mu je na zadnjih nogah spodaj pričela izpadati dlaka, tako da je koža deloma že popolnoma gola. Kaj je temu vzrok in kaj naj počnem, da dlaka zopet prične rasti? (C. R. v M.)

Odgovor: Vaš konj ima bržkone zadaj na biclju rape, to je neko kožno bolezen, ki se pri konjih jako rada ponavlja. V pričetku se rape lahko odpravijo, dočim se zanemarjene rape jako težko ozdravijo. Prvi pogoj je skrajna snaga in varstvo pred vsako mokroto. Ker imate živinozdravnika blizu, je najbolje, če zdravljenje njemu prepustite.

Vprašanje 113. Imam štiri leta starega konja, ki se med tekom večkrat spotakne z levo zadnjo nogo in potem par korakov šepa, a je kmalu zopet dober. Kaj je temu vzrok in kako se da ta neprilika odpraviti? (A. B. v R.)

Odgovor: Vašemu konju uhaja bicelj naprej, bodisi, ker ima napačno ustvarjen bicljev člen, ker ima ohlapne kite ali pa ker ima slabo zrastle kopito. Če uhajanje biclja prihaja od ohlapnih kit ali od vnetja bicljevega člana, je treba kite okrepiti, oziroma vnetje ozdraviti. Če je bicljev člen nepravilno ustvarjen ali če ima konj nepravilna kopita, potem je edino sredstvo, če konja daste tako podkovati, da je prisiljen stopati na vse in ne le sprednji del kopita; zadnje povzroča, da se konj izpodtakne, vsled česar se kite raztegnejo, konj čuti bolečine in nekaj časa šepa.

Vprašanje 114. Neki več konjerejec je dognal, da ima moj konj na zadnji nogi malo sledu kraka in da se ta bolezen lahko skriva še tri do štiri leta, preden prične konj šepati. Ali se da krak na konjski nogi ozdraviti, če se pravočasno prične z zdravljenjem? (A. V. v B.)

Odgovor: Krak je morska kost ali kostni izrastek na notranji strani skočnega sklepa na zadnji nogi. Ker imajo konji različno vstvarjene kosti, zato ni treba kako malo izbuhnjeno kost na skočnem sklepu takoj smatrati za krak, ampak je treba biti zelo previden s sodbo. Najbolje je poklicati veččega živinozdravnika, ki na podlagi natančne preiskave dožene, če gre v resnici za pričetni krak in Vam da obenem navodilo, kako je s konjem postopati. Pravočasno zdravljenje kraka je uspešno in torej zelo važno. Če se pri Vašem konju krak res razvija, ste vsaj pravočasno opozorjeni, da v slučaju potrebe vse prav ukrenete. Krak se razvija iz vnete kostne mreže, zato ni res, da bi konj pričel šele čez 3—4 leta šepati, kajti so konji, ki imajo krak, pa ne šepajo, a so zopet konji, ki takoj šepajo, kakor hitro se prične tvoriti krak.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 40 K na leto. Posamezna številka stane 2 K.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/16 strani 100 K, na 1/32 strani 50 K. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 80 vin, najmanj pa skupaj 20 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 22. Ljubljana, 30. novembra 1921 Letnik XXXVIII.

Tržne cene

za deželne pridelke na Novosadski in Zagrebški borzi.

Žita.	100 kg	Od K	do K
Pšenica (Sombor)		1300	1350
Rž (slavonska in bačka)		1060	1080
Ječmen, parit. B.ograd			
Oves (bački)		830	840
Ajda, parit. Ljubljana		860	880
Proso (Zagreb)		720	740
Koruzna (bačka, stara)		1100	
Koruzna, nova, banatska za november-d. cember		940	950
Grahorica, brez v. eče, parit. Zagreb			
Grah bell, novi		1200	

Fižol.

Ribničan, rdeči	1350	1450
Hrvatski, rdeči	1300	1400
Prepeljar (koks)	1400	1450
Mandalon	1450	1500

Krompir.

Onelda	400	450
Druge vrste od Slavonske postaje	380	400

Moka.

Bela banaška, z vrečami za kuho	franko	1850	
	Novisad	1750	
krušna za krmo		1630	
ajdova		875	
koruzna		1600	
otrobi iz Banata		160	
		650	

Mast,

prava svinjska, iz Bačke	7000	7400
--------------------------	------	------

Seno,

gorsko, stisnjeno, Skoplje	450	500
----------------------------	-----	-----

Goved.

	100 kg žive teže	
Odrasla goved, la teški vo' l	1900	2200
krave in bikl	800	1200

Drobnica.

Plemenske svinje	kg	26	28
Prášil, 4 tedne stari	komad	80	100
8 t. dnov		160	200
odrasli		800	900
Ovce			
Koze		200	400
Perutnina			

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati dve kroni v denarju ali znakmah najmanj pa skupaj K 20 — sicer se oznanila ne objavijo. Up. avništvo se prevzame posredovanja.

Glode in trame vsako množino kupi Lesna družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8, (pred sodnico). 380

Milnske kamne, sekane iz najboljših bele, ostre do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pismeno garancijo. Leskovec Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Prilporeča se tvrdka Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Edina tovarniška zaloga najboljših živalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobijo vsi posamezni deli za živalne stroje in kolesa, potrebšine za gospodinjstvo, krojače, čevljarje in sedlarje. 104

Ponudite vse ne- porabne zlate predmete, verižice, prstane, obeske, zapestnice, uhane itd. — kateri predmeti Vam ležijo doma in jih ne nosite, — trdki F. Cuden, trgovina ur, zlatnine in srebrnine, Ljubljana, Prešernova ulica šte. 1. 293

Pohištvo za vse sloje dovršeno, trpežno in ceno kakor tudi vse vrste tapetiranih del priporočata BRATA SEVER, Ljubljana, Gospodarska cesta 13. (Kollzeje). 300

Cepljene trte naprodaj sledečih vrst: Beli-Ralof, Trunta, Kraljevna, Outedi in Veis-Rizling. Prodajam tudi več tisoč vkorerinjenih smarnic in vkorerinjenih divjakov Götthe, G. Matičola in Rip. Portalla. Znamke ali dopisnice za odgovor se morajo priložiti. Franc Zelenko, posestnik in trtničar, Juršinci pri Ptuj (Slovenija). 356

Ambrož & Grošičar, strugarska in strojno ključavničarska delavnica, Trnovski pristan št. 32, Ljubljana. Prevzema vsakovrstna popravila kakor tudi delno nova naročila in sicer: poljedelske stroje, mlince itd. ter vsa v to stroko spadajoča dela. Vsa naročila izvršiva solidno in točno. 371

2.000 kg jabolok, zdravih, lepih, če mogoče »mešanc gajje« se kupi. Ponudbe je staviti na upravištvo »Kmetovalca«. 383

Cepljene trte naprodaj od vseh najbolj priporočljivih vrst na jamčeno čistih ameriških podlagah, dobro vkorenjene in zaraščene je dobiti pri I. štajerski trtoarski zadrugi p. Juršinci pri Ptuj. Ne zamudite jih pravčasno naročiti, ker spomladi bodo gotovo zmanjkale.

Zaloga moke, koruze, ovsu in krmil vseh vrst no solidnih cenah. Specijelno se priporoča okoliškim trgovcem tvrdka Matko Kranjc, Vrhnika. 415

Kupiti želim ameriške kluče (podlago) proti dobri plaši; potrebujem večjo množino. Cenjene ponudbe z množino in ceno naj se blagovolijo poslati na nas'ov: Janez Segula, trtoarec v Hlaponcih, p. Juršinci. 416

Imam na prodaj sledeče jabolčne divjake: 1500 komadov 60-100 cm dolgosti, 9000 komadov 30-50 cm dolgosti, pikiranih in 10000 komadov malih, do 30 cm dolgosti. Franc Krofič, posestnik v Malih Dolih šte. 43, p. Vojnik. 417

Naznanilo! Prodajam 1 par kompletne, črne, lahke konjske opreme, 1 železni sprednji kolec s šajbo (kštab), pripraven za gnojnični voz. Vse že rabljeno, a v dobrem stanju oglada se pri Jakobu Novaku, Zg. Šiška 26. 418

Iščem službo kot oskrbnik na večjem posestvu. Imam večletno prakso zlasti pri govedoreji in vinoreji in delam vsako delo. Imam družino s 3 delavnimi močmi. Ponudbe na: Ivan Semenič, Graščina Pogank pri Litiji. 419

Kokoši Plimut-Roke, gosli Emdenske in Pomorske ranske in rase Pekingske čistokrvne šel kupiti neko dižavno posestvo. Kdor čistokrvno goji ta plemena, naj naznači njih množino za prodajo in ceno Kmetijski družbi v Ljubljani. Kuplje se bodo samo prvovrstne živali ali pa jajca od takih. 420

Oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani **jabolčnih in bruskovih peček**, pridobljenih iz močnega sadja, lesnik in drobnic. Množina in cena za kilogram naj se javi na gorenjih naslov. 421

Prodaj 70 kg lepe semenske detelje lucerne. Cena po dogovoru. Janez Škerjanc, Staravas, p. Grosuplje, Dolenjsko. 423

Kupujemo suhe gobe,

priporočamo pa vse vrste semenj za poletje in jesen Sever & Komp, Ljubljana Wolfova ulica šte. 15. 231

Cepilene trte. Več tisoč prvovrstnih cepilnih
šanih sort ima za prodati posestnik Franc Hrvat
Mostje, pošta Jurčiči pri Ptulu. Cena po dogo-
voru. Tudi vkorenin ene amarnice ima v zalogi.

Gospodinja, neomadeževana, marljiva vrstna,
kubantu in kmetijstvu iz ugodne, prem. žne hiše
za pr. f. dra, vele o. estnika Pisma z za esliivimi
podaiki (morebitnimi spričevali ali s sliko) s re-
jema uprava lista. 422

Iščemo pekarja, da bi naredil linate opeke
kubantu in kmetijstvu iz ugodne, prem. žne hiše
za pr. f. dra, vele o. estnika Pisma z za esliivimi
podaiki (morebitnimi spričevali ali s sliko) s re-
jema uprava lista. 422

Prodajam posestvo, obstoječe iz 9 oralov v
Drenovcu pri Varadolu. 425

Kmelove droge najbolje kakovosti nad 6 m
dolge in kolje za vinogred-
je v večji množini na prodaj. Poštno ležaje 72.
Ljubno, p. Savinjska dolina. 426

Sprejemem dobrega, treznega hlapca h konjema
z kmetijsko delo. Priča ro dogo-
voru. Nastop s 1. januarjem Dako Makar, Metlika. 427

Korenje, približno 1000 kg. prodajam po K 3.- kg.
Marija Zalokar, Moste 69 pri Kamniku. 428

Iščem majhno posestvo v najem in sprej-
mem služkinjo, vs-
jeno kmetijskega dela. Miha Noč. Sv. Katarina št 7
p. Medvode. 429

Kravo, breje s 3. telefonom, in mladega bika, 1 leto
starega, prodajam. Franciška Matijan, Zg.
Slika 57. 430

Psa dolgodlakega jazbečarja, 1 leto starega, do
brega lovca in 6 tednov starega psa albanse
pasme, daje lepo, mlado psico nem. e ovčarske
pasme, izvrstno čuvajko prodajam Ivo Svetina, poštar
in posestnik v Žirovnici (Gorenjsko). 431

Belje. Veletgoviča R. Stermečki naroča, da bi
radi ve ikanskega navala naročil iz cele
Jugoslavije ni mogče kljub dn. vnu mu obratova-
nju z vsem osebjem do 11. ure v noč, naročila tako
točno izvršiti, kakor je bila dosedaj navada, ampak
po vrsti, kakor naročila dosepejo, to je z koli
14 dni zamude ter prosi cenjene naročnike, da naj
ta nepričakovani slučaj unoteva in potpni o ter
roho po dospelosti sigurno sprejmejo. Ne more
pa kdo od cenj. od emalcev tako dolgo čakati, naj
ne naroči ozbrma naročilo odpiše, da ne nastane
nepotrebni stroški.

Kmetovalci!!

Blasnikova

VELIKA PRATIKA

za leto 1922.

je izšla!

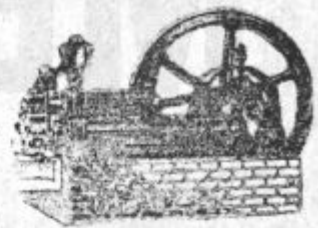
Letošnja izdaja se odlikuje
po slikah iz naše domovine
in je posvečena poznanju
naše države. Bivša Avstrija
nam je z vsemi sredstvi za-
pirala pogled na naše se-
danje dežele, tako, da je le
malo Slovencev, ki poznajo
našo bogato domovino; zato
si je štela „Pratika“ v dolž-
nost, da s podrobnim opisom
naših južnih krajev seznanji
svoje bralce z našo obširno
domovino. Tudi letošnja iz-
daja stane **K 5.—** 71

Kmetovalci! Ne pozabite, da je
Blasnikova Velika Pratika Vaše
najstarejše kmetško glasilo.

PRATIKA se dobiva skoro v vseh trgo-
vinah; kjer bi je pa ne bilo dobiti, naj
se naroči naravnost v tiskarni J. Blas-
nika naslednikov v Ljubljani, Breg 12.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor

Velika za-
loga vsa-
kovrstnih
poljedel-
skih stro-
jev (5)

iz najslavitejših tovarn.
Vstopstvo za naravo kotlo zgradila, Weisla;

Naznanilo!

Naznanjava slavnemu občinstvu,
da sva kupila znano **veletgo-
vino in posestvo Oskarja
Reitterja v Slovenjgradcu,**
katero bova ravno v istih strokah,
kakor specerija, železnina, manufak-
tura in deželni pridelki, vodila na-
prej ter se priporočava slavnemu
občinstvu.

Z odličnim spoštovanjem

Oskar Reitter,
nasl. brata Kopač.

Vabilo

k

občnemu zboru Živinorejske in prešičjerejske zadruge v Ribnici.

DNEVNI RED:

85

1. Poročilo načelnika.
2. Odobrenje računskih zaključkov.
3. Volitev odbora.
4. Sklepanje o nadaljnjem obstoju za-
druge.
5. Slučajnosti.

Občni zbor se vrši dne 26. decembra
t. l. po jutranji maši v društveni dvoranji
v Ribnici.

K obilni udeležbi vabi Načelstvo.

Vinometre »Bernadot« — Asbest-
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglje
Marmornat prašek — Modro ga-
lico — Natrijev bisulfit — Ribji
mehur — Špansko zemljo — Tanin
Žveplo v prahu — Limonovo kis-
lino — Vinsko kislino — Sode
bicarbono — Strupa proste barve
itd. ima v zalogi po najnižji cen

Drogerija ANTON RANI
Ljubljana Židovska ulica 1.

Onim, ki ljubijo napredek!

Stoterokrat poplačan trud!

Opozarjamo kmetovalce na zelo
dobro in lahko vporabljivo

galično pasto „Bosna“,

ki je najbolj pripravno in po stro-
kovnih izkušnjah najučinkovitejše sred-
stvo zoper peronosporo in druge
rastlinske bolezni. Vporablja se lahko
tudi mesto galice za škropljenje
krompirja. D bi se v čebrih po 25,
50 in 100 kg pri **Kmetijski
družbi za Slovenijo v Ljub-
ljani**

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registrov. zadruga s neomejeno savezo
LJUBLJANA

stanez zadrugnem domu na Dunajski cesti števil 18.

Obrestuje hranilna vloga po 3% (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloga v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom
ter jih obrestuje ob dne vloga do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 115,000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1,200.000 kron.

* **Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine. Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.**

Umetna gnojila:

Apneni dušik z 19% dušika, z oljem prepariran, po 480 K 100 kg, dobi se v vrečah po 80 kg.

Gnojilna štupa iz mezdre, ki vsebuje povprečno 8% dušika, po 280 K 100 kg z vrečami vred. To visokovredno gnojilno moko priporoča družba zlasti za gnojenje po njivah in vrtovih.

Kaljeva sol, z 40—42% kalija, po najnižji ceni, v kratkem pride.

Kajnit z 15% kalija, v vrečah po 100 kg K 200.—

Kostni superfosfat z 18% fosf. kisline po 520 K sto kilogramov z vrečami.

Razklejena kostna moka z 30—33% fosforove kisline razprodana.

Surova kostna moka z 30% fosf. kisline, po K 460.— za 100 kg v vrečah.

Krmila:

Lanene tropine z 38—42% beljakovin in maščobe so zopet v zalogi po K 10.— za kilogram.

Lanene tropine v kolačih Kmetijska družba morda že v kratkem sprejme. Cena je 9.50 K za 1 kg z vrečami vred. Prijave se sprejemajo zaenkrat le neobvezno.

Ogrščine cele tropine (rapsove tropine) po K 8.50 brez vreč. Te tropine v kolačih imajo enako redilno vrednost kakor lanene tropine.

Otrobi in žitna moka za krmiljenje. Družba je prejela iz Bačke dobre pšenične otrobe, ki jim je cena okoli 760 K sto kilogramov franko Ljubljana z vrečami vred. Tudi par vagonov žitne moke za krmo iz Bačke je došlo, ki stane K 9.20 za 1 kg franko Ljubljana z vrečami vred. Vreče po 60 kg. Priporočamo udom nakup, ker je zaloga pičila.

Poklajno apno vsebuje 38% fosforove kisline od koje je 80% raztopljive, je zopet v zalogi. Tega prvovrstnega krmilnega apna iz kosti pri nas dolgo let ni bilo dobiti, dočim so udje močno zanj povpraševali. Cena poklajnemu apnu je v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po 15 K kilogram, v manjših množinah po 16 K kilogram. Za manjše pošiljke na zunanost se še posebej zaračunava za vsako pošiljatev 28 K za poštino, zavoj, vozni list itd. Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. **Opozarjamo, da je poklajno apno nujno potreben dodatek h krmi, ker krmila nimajo dovolj rudninskih snovi; zlasti fosforove kisline, in da precipitiranega poklajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi, a dragimi redilnimi štupami za živino.**

Ribja moka. Odslej ima Kmetijska družba v zalogi zopet priljubljeno ribjo moko, ki je izborno močno krmilo za prasiče in perutnino in ki je je oddala družba pred vojno vsako leto svojim udom mnogo vagonov. Pri ribji moki, ki naj bo primerna za krmiljenje, je najvažnejše, da zanesljivo nima v sebi preveč toliščobe in tudi ne preveč soli. Taka ribja moka vsebuje 50—60% beljakovin, 20—30% fosforokislega apna, le 1 do 2% toliščobe in največ 3% soli. Povprečno vsebuje norveška ribja moka le po 2 odstotka soli, je torej absolutno revna na soli, kar je zlasti važno pri rejih mladih prasičev, ki je sol zanje zelo kvarna. Cena ribji moki pri odjemu 100 kg v originalni vreči K 15 za kg, na drobno K 16 za kg. Opozarjamo na strokovni spis glede uporabe in učinka ribje moke, ki je izšel kot št. 41 Gospodarskih navodil.

Riževi otrobi, vsebuje 17% beljakovin in maščobe, tedaj enakovredne pšeničnim otrobam po K 7.50 za 1 kg z vrečami vred.

Siva morska sol. Uprava monopola nakazala je Kmetijski družbi nekaj vagonov sive morske soli iz otoka Paga. Cena tej

sol bo 6.40 K za kg všteveni vreče. Vreče so po 50 kg. Ta sol ni denaturirana in je tedaj porabna tudi kot jedilna sol. Dospela bo koncem decembra in se prijave že sedaj sprejemajo.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojidin).

Bakrena pasta (Bosnapasta). Bosnapasta po K 14.— za kg v čebrih po 50 in 100 kg; pri večjem odjemu primeren popust. Čebri se ne računajo posebej. Najboljši strokovnjaki priporočajo nakup tega najučinkovitejšega in lahko vporabljivega sredstva proti peronospori ali paležu na trti. (Gl. inserat).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 120 kron kilogram, poština in ovoj posebej.

Modra galica 98/99% po K 28.— kg franko Ljubljana.

Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).

Petrofenol, sredstvo zoper krvavo uš, po K 50.— 1 kg v posodi kupca.

Ralija, majunga extrissima, po K 38 kilogram.

Salojidin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po 20.— K za 1 kg.

Škropilnice (bakrene) za trte so zopet v zalogi. Cena K 1100 za komad.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopnic po 5 kg K 140.— brez poštine.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galicnemu škropivu, ima Kmetijska družba v zalogi ter jo oddaja po 4.— K kilogram. Izkušnje so pokazale, da lahko z dobrim uspehom za učinkovitost primešamo galici polovico žveplenokisla gline in si na ta način prihranimo polovico drage galice. Namesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le pol-drugo ali eno kil galice in ravnolotiko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo gotovo popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Vporabo gline priporočamo zaradi tega, ker del ne odpere te brozge raz listje in trte tako hitro kakor navadno brozgo.

Žveplene ploščice ali žvepleni nabiček na juti za žvepljanje sodov, najboljša, brez arzena po 28 K kilogram.

Želatina za čiščenje vina po 180 kron kilogram.

Žveplalniki, nahrbtni po 800 kron, in ročni po 250 kron komad, so zopet došli.

Razne kmetijske potrebščine:

Antilavt v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnicah po 1 kilogram za 180 kron, pol kilograma za 100 kron, četrt kilograma za 60 kron, osminko kilograma za 40 kron, 50 gramov za 25 kron.

Kose. Družba zopet oddaja udome kose iz dobrega štajerskega jekla in sicer 65, 70 in 75 centimetrov dolge, takozvane „kranjske“ oblike. Cene kosam so sledeče: 60 cm po 50 K, 70 cm po 52 K, 75 cm po 54 K komad.

Svetilke, varnostne, za kleti, hleve, vozove itd., po K 40 za komad.

Zelo prijetno pri drgnjenju hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje kože, zob in ust deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“. Mnogo je močnejši in boljše kakor francosko žganje in že 25 let priljubljen. 3 dvojnatih teklenice ali 1 specialnu steklenico skupaj z zamotom in poštino za 48 kr. pošilja Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatig 333, Hrovaško.

